

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Olli Engman

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULUN
OPISKELIJOIDEN TOIMEENTULOTUT-
KIMUS

Liiketalous

2019

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Olli Engman
Opinnäytetyön nimi	Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden toimeentulo- tutkimus
Vuosi	2019
Kieli	suomi
Sivumäärä	49 + 2 liitettä
Ohjaaja	Mikko Ranta

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden taloudellinen tilanne. Mistä opiskelijoiden tulot koostuvat, mihin rahoja käytetään, sekä miten opiskelijat kokevat oman taloudellisen tilanteensa? Tutkimuksessa käsitellään yhtenä osana 1.8.2017 voimaan tullutta opintotuen muutosta. Tutkimuksessani tarkastellaan mitä muutos tarkoittaa opiskelijoille.

Tutkimuksen tutkimusmenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimus ja aineisto kerättiin internet-kyselylomakkeella. Kohderyhmäni oli suomenkieliset opiskelijat, jotka opiskelevat tutkintoa päivätoteutuksena. Kohderyhmän koko oli 2688 opiskelijaa. Vastauksia kyselyyn tuli 246, joka tarkoitti vastausprosenttina 9,15.

Teoriaosuudessa käsitellään opintotukea ja toimeentuloa sekä käydään läpi oman talouden hallintaa ja säästämistä. Tulosten perusteella opiskelijoiden taloudellinen tilanne on hieman heikentynyt verratessa vuonna 2016 suoritettuun Eurostudent VI-tutkimukseen. Opintotuen ja asumisen tuen muutos on saanut opiskelijat nostamaan enemmän opintolainaa ja tuen määrä on pienentynyt.

ABSTRACT

Author	Olli Engman
Title	Students' income research at Vaasa University of Applied Sciences
Year	2019
Language	Finnish
Pages	49 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Mikko Ranta

The aim of this research was to examine Vaasa University of Applied Sciences students financial situation. What does students income consist of, what is money being used on and how does students view their financial situation? The structure of financial aid for students changed in 1.8.2017. The study looks at what change means for students.

The method of this study was quantitative research and the data was collected with an internet questionnaire. The range of this study was limited only to the finnish speaking day time students. The size of the target group was 2688 students, of which 246 students or 9,15 percent answered to the survey.

Financial aid for students, students income and managing your own economy are being covered in the research's theory. The study results show that students' financial situation is slightly worse compared to Eurostudent VI-research, which were done in 2016. Students raise more student loan and financial aid for students have decreased due to the change in structure for financial aid.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
	1.1 Tutkimuksen lähtökohdat.....	8
	1.2 Tutkimuksen tavoite.....	8
	1.3 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto.....	9
2	OPINTOTUKI JA TOIMEENTULO.....	10
	2.1 Opintotuki.....	10
	2.1.1 Opintotuen ja opiskelijan asumisen tuen muutokset 1.8.2017....	10
	2.1.2 Opintoraha.....	11
	2.1.3 Yleinen asumistuki.....	12
	2.1.4 Opintolaina.....	13
	2.1.5 Opintotuen edellytykset ja opintotukiaika.....	16
	2.2 Toimeentulo.....	17
	2.2.1 Toimeentulotuki.....	19
	2.2.2 Ansiotyö.....	19
	2.2.3 Muu taloudellinen tuki.....	21
3	TALOUDEN HALLINTA.....	23
	3.1 Oman talouden hallinta.....	23
	3.2 Säästäminen.....	24
	3.3 Kuluttajaluotot.....	25
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	26
	4.1 Tutkimusmenetelmä.....	26
	4.2 Kyselytutkimus ja -lomake.....	26
	4.2.1 Kyselytutkimus.....	27
	4.2.2 Kyselylomake.....	27
	4.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	28
5	TULOSTEN RAPORTOINTI.....	29
	5.1 Taustatiedot.....	29

5.2	Opintotuki	33
5.3	Opintotuen muutokset 1.8.2017	35
5.4	Tulot ja menot	38
5.5	Talouden tasapaino	40
6	YHTEENVETO	43
6.1	Tulosten vertailu aikaisempaan tutkimukseen	44
6.1.1	Vastaajien perustiedot	45
6.1.2	Toimeentulo, rahankäyttö ja taloudellinen tilanne.....	45
6.2	Tutkimuksen jatkotutkimuskohteet.....	46
	LÄHTEET.....	47

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Syyt ottaa opintolainaa, prosenttia lainaa ottaneista opiskelijoista (Opetus – ja kulttuuriministeriö 2017).....	15
Kuvio 2. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulon lähteiden jakautuminen lukukauden aikana sekä mediaanitulot opiskelija- ja tulotyypeittäin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017)	18
Kuvio 3. Vähintään 18-vuotiaiden työssäkäyvien osuudet kaikista opiskelijoista 2009-2016 (Tilastokeskus 2018).....	20
Kuvio 4. Ikä	29
Kuvio 5. Koulutusohjelma.....	30
Kuvio 6. Opiskeluvuosi	31
Kuvio 7. Asumismuoto.....	32
Kuvio 8. Työskenteletkö koulun ohessa ?	32
Kuvio 9. Opintotuen nosto.....	33
Kuvio 10. Opintotuen palauttaminen.....	34
Kuvio 11. Opintolainan nosto.....	35
Kuvio 12. Aloititko opintosi ennen 1.8.2017 ? Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
Kuvio 13. Muuttuiko tukesi määrä muutoksen tultua ?.....	36
Kuvio 14. Asumistuen vähentyminen	37
Kuvio 15. Opintolainan nosto muutoksen jälkeen.....	38
Kuvio 16. Taloudellinen tilanne	40
Kuvio 17. Rahojen riittävyys	41
Kuvio 18. Vertailen ruokaostoksien hintoja ennen ostopäätöstä.....	42
Taulukko 1. Opintorahan määrä (bruttona) korkeakouluopiskelijalle (Kela 2018)	11
Taulukko 2. Keskimääräiset tulot euroa kuukaudessa.....	38
Taulukko 3. Keskimääräiset menot euroa kuukaudessa	39

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Saatekirje**LIITE 2.** Kyselylomake

1 JOHDANTO

Opiskelijoiden kulutuskäyttäytyminen ja taloudellinen tilanne on vuodesta toiseen ajankohtainen aihe. Opiskelijoiden huolenaiheena on yleensä se, että opintotuki ei ole riittävä ja opiskelua joutuu rahoittamaan työnteolla tai opintolainalla. Opintotukeen ja asumislisään vuoden 2017 syksyllä tulleen muutoksen takia aihe on ajankohtainen. Opintotuki ja asumislisä muuttuivat erillisiksi ja opiskelijat kuuluvat nykyään yleisen asumistuen piiriin.

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Opiskelijoiden toimeentulo voi koostua useasta eri asiasta ja ratkaisuista joita tekee. Osa saattaa tehdä töitä opiskelujen ohessa, kun taas toiset voivat nähdä paremmaksi rahoittaa opiskelua opintolainalla. Opiskelijoiden tulee ottaa huomioon erilaisia asioita ja mahdollisia muutoksia, joita voi tulla eteen.

Samasta aiheesta on opetus- ja kulttuuriministeriö tehnyt aikaisemmin tutkimuksen ja tulon vertailemaan tuloksia kyseisen työhön tuloksiin, sekä selvittää mistä mahdolliset erot johtuvat. Opinnäytetöitä on tehty muuallakin Suomessa samasta aiheesta, ja tulon näitä käyttämään työssäni hyödyksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö teetti vuonna 2016 ”Eurostudent VI”-nimisen tutkimuksen, johon osallistui 24 000 opiskelijaa. Osana tutkimusta oli opiskelijoiden toimeentulo.

Aihe on ajankohtainen, vaikka tutkimuksia on useita. Muutoksia opiskelijoiden toimeentuloon ja asumistukeen on tullut, sekä opintolainan määrä muuttui samalla. Taloudellinen tilanne on muuttuva, joka osaltaan vaikuttaa myös opiskelijoihin. Opiskelijoille suunnataan yhä enemmän etuuksia hyödynnettäväksi. Uskon että tutkimuksesta tulee olemaan hyötyä niin Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoille kuin myös muiden korkeakoulujen opiskelijoille.

1.2 Tutkimuksen tavoite

Opintotukeen liittyen tarkastelen, pitävätkö opiskelijat tukea riittävänä vai joutuvatko he esimerkiksi käymään töissä koulun ohella tai nostamaan opintolainaa. Opintotukeen ja asumislisään tuli muutoksia 1.8.2017, kun ne päätettiin erottaa tois-

taan ja opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin. Selvitän onko tämä muutos näkynyt opiskelijoiden arjessa vai onko tilanne pysynyt samanlaisena kuin ennen.

Opiskelijoiden rahankäyttöön liittyen selvitän mihin opiskelijat käyttävät rahojaan, sekä onko vuosien 2016 - 2019 välillä tapahtunut muutoksia opiskelijoiden asenteessa käyttää rahaa. Onko nykyään jotain, mihin menisi suurempi määrä rahaa kuin aikaisemmin ja toisesta jouduttaisiin säästämään. Menevätkö kaikki rahat elämiseen vai onko opiskelijoilla valintojen kautta laittaa sivuun tietty summa joka kuukausi ?

Opintolainaan liittyen tuli muutos samalla kun opintotukea muutettiin. Nykyisin opiskelija voi nostaa kuukaudessa 650 euroa lainaa, kun ennen muutosta pystyi nostamaan 400. Selvitän nostetaanko lainaa enemmän vai vähemmän kuin ennen muutosta.

Tarkastelen lisäksi miten opiskelijat kokevat oman taloudellisen tilanteensa. Tuntevatko opiskelijat, että he tulevat hyvin toimeen tuilla vai tuleeko opintojen ohessa tehdä töitä, että selviäisi taloudellisesti ?

1.3 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto

Työn empiirisessä osassa käytän tutkimusmenetelmänä survey-tutkimusta. Englanninkielinen nimi survey (kysely) tarkoittaa sellaisia kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otokset tai näytteen perusjoukosta. Survey-tutkimuksen avulla kerättyä aineistoa käsitellään yleensä kvantitatiivisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 193). Olen valinnut kohderyhmäksi Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijat. Saadakseni mahdollisimman luotettavan tutkimuksen, on kyselytutkimus tähän paras.

Aineistona käytän tutkimuksen teoriaosuudessa pääosin Kelan verkkojulkaisuja, sekä Opetusministeriön aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia samasta aiheesta. Aineistona käytän lisäksi kirjallisuutta taloudenhallintaan liittyen. Empiirinen osa koostuu materiaalista, jonka saan tekemälläni kyselytutkimuksella.

2 OPINTOTUKI JA TOIMEENTULO

Tässä luvussa kerron opintotuesta yleisesti, mitä edellytyksiä sen saaminen vaatii, sekä opintotuen viimeisimmästä muutoksesta. Selvitän, mistä kaikesta opiskelijoiden toimeentulo voi koostua.

2.1 Opintotuki

Opintotuki on yksi tärkeimmistä opiskelijoiden toimeentulon lähteistä. Opintotuki koostuu nykyään opintorahasta ja opintolainan valtiontakauksesta, sillä 1.8.2017 tulleen muutoksen takia asumislisä ei ole enää osana opintotukea. Asumislisää voi silti vielä saada, mikäli opiskelee ja asuu ulkomailla vuokralla, opiskelee Ahvenanmaalla ja asuu vuokralla tai mikäli asuu oppilaitoksen asuntolassa ja opiskelee Suomessa kansanopistossa, liikunnan koulutuskeskuksessa tai Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön keväällä 2016 tehdyn tutkimuksen mukaan yksin asuvat opiskelijat saivat keskimäärin 970 euroa kuukaudessa (mediaani). Tulonsa ilmoittaneista opiskelijoista 59 prosenttia sai opintotukea ja/tai asumislisää, joka oli keskimäärin 500 euroa kuukaudessa (mediaani). Ansiotuloja ilmoitti saaneensa 51 prosenttia opiskelijoista. Tulot olivat keskimäärin 500 euroa kuukaudessa lukuvuoden aikana, johon laskettiin myös mukaan lomakausina ansaitut palkkatulot. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 46). Vuonna 2016 köyhyysraja Suomessa oli 1190 euroa, joten opiskelijoiden saamat opintotuet, asumislisät, opintolainat ja muut mahdolliset tulot alittavat kyseisen rajan selvästi. Tämä kertoo omalta osaltaan siitä kuinka vähillä tuloilla opiskelijoiden tulee selvitä.

2.1.1 Opintotuen ja opiskelijan asumisen tuen muutokset 1.8.2017

Opiskelijoiden tukiin tuli muutoksia vuoden 2017 syksyllä, kun asumislisästä päätettiin luopua osana opintotukea. Vuokralla asuvat opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin. Opintoraha huomioidaan asumistuessa tulona. Korkeakouluopiskelijoiden opintoraha yhtenäistettiin vastaamaan toisen asteen opintorahan määrään, joka on korkeintaan 250,28 euroa kuukaudessa. Tutkintokohtaista tuki-

aikaa vähennettiin kahdella kuukaudella niiden osalta, jotka aloittivat opintonsa syksyllä 2017 tai myöhemmin. Toista korkeakoulututkintoa suorittavan kokonaistukiaikaa vähennettiin 64:stä kuukaudesta 54:n kuukauteen, mikäli tutkinto aloitettu 2017 syksyllä tai myöhemmin. Opintolainan määrää korotettiin 400:sta eurosta 650:een euroon. Ulkomailla opiskelevat saavat opintolainaa 800 euroa kuukaudessa. Opintolainavähennyksen ja hyvityksen enimmäismäärät säilyvät samalla tasolla opintolainan korotuksesta huolimatta. Muutoksen myötä ei maksuhäiriömerkintä enää estä opintolainan valtiontakauksen saamista. Käyttämistä helpotettiin myös siten, että toisen asteen opiskelijat kuin myös korkeakouluopiskelijat voivat nostaa koko lukuvuoden lainan kerralla. (Kela 2017).

2.1.2 Opintoraha

Itsenäisesti asuva 18 vuotta täyttänyt korkeakouluopiskelija voi saada opintorahaa korkeintaan 250,28 euroa kuukaudessa. Saman määrän voivat saada myös avioliitossa olevat. Opintorahaa voi kuitenkin saada korkeimmillaan 325,28 euroa kuukaudessa, mikäli on alaikäisen lapsen huoltaja. Vanhempien tulot eivät vaikuta näihin määriin. Opintorahaa on mahdollista saada kesäkuukausina, jos silloin suorittaa opintoja. (Kela 2018).

Taulukko 1. Opintorahan määrä (bruttona) korkeakouluopiskelijalle (Kela 2018)

Opiskelija	Opintorahan määrä, e/kk	Vaikuttavatko vanhemman tulot
Alaikäisen lapsen huoltaja	325,28	eivät vaikuta
Avioliitossa	250,28	eivät vaikuta
Itsenäisesti asuva 18 vuotta täyttänyt	250,28	eivät vaikuta
Itsenäisesti asuva 17-vuotias	101,74	voivat suurentaa: 101,74–203,48 e/kk
Vanhempansa luona asuva 20 vuotta täyttänyt	81,39	voivat suurentaa: 81,39–183,13 e/kk
Vanhempansa luona asuva 17–19-vuotias	38,66	voivat suurentaa: 38,66–97,67 e/kk

2.1.3 Yleinen asumistuki

Yleistä asumistukea voivat saada kaikki pienituloiset, mukaan lukien opiskelijat muutoksen myötä. Asumistuen määrä riippuu asuinpaikkakunnasta, sillä suuremmissa paikkakunnissa hyväksyttävien asumismenojen raja on suurempi ja täten tukea on mahdollista saada enemmän. Rajat on jaoteltu neljään ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä on Helsinki ja rajana 508 euroa. Toisessa ryhmässä ovat Espoo, Kauniainen ja Vantaa, sekä rajana on 492 euroa. Kolmannessa ja neljännessä ovat loput Suomen kunnista, joissa rajoina on 390 euroa ja 344 euroa. Asumistuki määräytyy seuraavalla kaavalla: $0,8 \times (\text{hyväksyttävät asumismenot} - \text{perusomavastuu})$. (Kela 2018).

Kaikista pienituloisimmilla ei ole perusomavastuuta, jolloin on oikeutettu täyteen tukeen. Mikäli asumismenot ylittävät rajan, lasketaan tuki kunnan enimmäisasumismenojen mukaan. Täysimääräisen tuen saa, mikäli tuloja on 597 euroa tai vähemmän. Jokaista aikuista kohden lisätään 99 euroa ja jokaista lasta kohden 221 euroa. Perusomavastuu lasketaan seuraavalla kaavalla: $0,42 \times [T - (597 + 99 \times A + 221 \times L)]$, jossa

T = ruokakunnan yhteenlasketut tulot

A = aikuisten lukumäärä

L = lasten lukumäärä

597 euroa on vakiomäärä. (Kela 2017).

Asumistukeen vaikuttaa useampi eri tulonlähde ja ruokakunnan tuloista otetaan huomioon ansiotulot, pääomatulot ja joitakin sosiaalietuksia. Ansiotuloiksi lasketaan esimerkiksi palkka, luontaisedut, lisät ja lomarahat. Pääomatuloja ovat vuokratulot, osinko- ja korkotulot, erilaisten sijoitusten tuotot sekä metsätalouden tulot. Sosiaalietuksia on useita, jotka lasketaan mukaan tuloiksi. Huomionarvoista on, että koska yleinen asumistuki on erillinen opintotuesta, lasketaan opintoraha tuloksi. (Kela 2017).

Tulot voidaan huomioida pienempänä, mikäli ansiotuloista on oikeutettua tehdä ansiotulovähennys. Tämä tarkoittaa sitä, että 300 euroa kuukaudessa voidaan vähentää jokaisen ruokakunnan jäsenen ansiotulosta, elinkeinotoiminnan tulosta tai maatalouden tulosta. Ansiotulovähennykselle ei ole säädetty enimmäisaikaa, joten sitä on mahdollista saada niin pitkään kuin on vähennykselle oikeuttavaa tuloa. Ansiotulovähennys tehdään jokaiselle henkilölle erikseen. Mikäli tuloa on alle 300 euroa, saa ansiotulovähennystä koko ansiotulojen määrästä ja tuloja ei huomioida tällöin ollenkaan. (Kela 2018).

2.1.4 Opintolaina

Opiskelijoiden on mahdollista saada opintolainaa arkea helpottamaan, mikäli saa Kelalta valtioneuvoston takauksen. Kun valtioneuvoston takauksen on saanut, voi lainan hakea pankista. Lainalle ei tarvitse minkäänlaista vakuutusta, sillä Kela takaa opintolainan. Takaus umpeutuu 30 vuotta ensimmäisen lainaerän nostamisen jälkeen. Opintolainan valtioneuvoston takauksen saa, jos saa opintorahaa Kelalta tai aikuiskoulutustukea Koulutusrahastolta. Valtioneuvoston takauksen saavat myös Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden kandidaatin tutkintoa suorittavat sekä Raja- ja merivartiokoulussa rajavartijan peruskurssia suorittavat koulutuksen ensimmäisen osan aikana. Mikäli aikaisempi opintolaina on Kelan perittävänä, ei uutta valtioneuvoston takausta myönnetä. Tässä tilanteessa voi kuitenkin tehdä Kelalle selvityksen, mikäli lainatutkinnon myöntämiselle olisi poikkeuksellisia syitä. Vapausrangaistusta suorittaville ei myöskään myönnetä valtioneuvoston takausta. (Kela 2018).

Korkeakouluopiskelijat ja aikuiskoulutustukea saavat ovat oikeutettuja nostamaan opintolainaa 650 euroa kuukaudessa. Ulkomailla opiskelevat taas saavat nostaa 800 euroa kuukaudessa. Opintolainan voi yleensä nostaa kahdessa erässä lukuvuoden aikana. Syyslukukauden erän voi nostaa aikaisintaan 1.8 ja kevätlukukauden aikaisintaan 1.1. Lainaerät voi myös nostaa myöhemmin lukuvuoden aikana. Viimeinen nostopäivä löytyy opintotukipäätöksestä. Mikäli opiskelija on kuitenkin jo valmistunut tai keskeyttänyt opinnot, ei lainaeriä pysty enää sen jälkeen nostamaan. Koko lukuvuoden lainaerän saa nostaa poikkeuksellisesti, mikäli suo-

rittää tutkinnon ulkomailta, suorittaa tieteellisiä jatko-opintoja, saa aikuiskoulutustukea tai opinnot kestävät enintään 12 kuukautta. (Kela 2018).

Opintolainan takaisinmaksu alkaa, kun pankki on lisännyt korot lainan pääomaan viimeisen kerran, yleensä puoli vuotta tämän jälkeen. Opintolainan määrä kasvaa korkojen verran kahdesti vuodessa. Lainan korot pankki pääomittaa 15.6 ja 15.12. Viimeisin pääomitus lainalle tehdään vielä yhden lukukauden ajalta viimeisen opintotukilukukauden jälkeen. Opintolainan korkoja voi halutessaan vähentää pääomitattavien korkojen verran jo opiskeluaikana. Korkojen vähennys ei kuitenkaan vähennä mahdollisen opintolainahyvityksen tai vähennyksen määrää. (Kela 2018).

Opintolainahyvityksen voi saada ne korkeakouluopiskelijat, jotka suorittavat tutkinnon määräajassa. Tämä tarkoittaa, että Kela maksaa osan opintolainasta. Tutkinnon suorittaminen määräajassa tarkoittaa tutkinnon tavoiteajan ja yhden lukukauden yhteenlaskettua summaa. Esimerkiksi opiskelijan suorittaessa 210:n opintopisteen tutkintoa, on tavoiteaika kolme ja puoli vuotta. Tähän lisätään vielä yksi lukukausi, joka on puoli vuotta. Opiskelija on siis oikeutettu opintolainahyvitykseen, jos suorittaa tutkinnon neljän vuoden sisällä sen aloittamisesta. Hyvitys koskee kuitenkin vain niitä opiskelijoita, jotka ovat tutkinnon suorittamisen aloittaneet 1.8.2014 tai sen jälkeen. Opintolainahyvitykseen oikeuttavia tutkintoja ovat: alempi korkeakoulututkinto, ylempi korkeakoulututkinto, alempi ammattikorkeakoulututkinto, sekä ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Opintolainahyvitykseen on oikeutettu vain, jos opintolainaa on nostettuna vähintään 2500 euroa. Hyvityksen voi saada ainoastaan ensimmäisestä suoritetusta tutkinnosta. Poikkeuksena ovat kuitenkin ne, jotka yliopistossa suorittavat alemman korkeakoulututkinnon. Tutkinnon suorittamisen jälkeen saa päättää, käyttääkö hyvityksen vai käyttääkö sen vasta kun suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon. Opintolainahyvitykseen voi poikkeustilanteissa olla oikeutettu, vaikka tutkintoa ei suoritaisi määräajassa. Hyväksyttäviä syitä opintojen hidastumiselle ovat: varusmies-, siviili- tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaminen. Hyväksyttävänä syynä pidetään myös oman lapsen hoitoa, jos on saanut äitiys- isyys- tai vanhempainrahaa. Mikäli

on saanut oman sairauden takia sairauspäivärahaa, täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa kuntoutustukea, eläkettä tai korvausta. (Kela 2018).

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemässä tutkimuksessa tutkittiin syitä opintolainan nostamiselle ja tulokset osoittivat, että joka viides lainaa nostaneesta opiskelijasta nosti lainaa opintolainahyvityksen tai vähennyksen vuoksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 49). Tämä johtuu siitä, että osa opiskelijoista näkee järkeväksi nostaa lainaa, vaikka sitä ei tarvitsekaan. On mahdollista hyötyä rahallisesti nostamalla opintolainaa, mikäli lainaa ei käytä ja valmistuu määräajassa. Tällöin opintolainahyvityksen tai vähennyksen osuus jää itselle, kun loput lainasta on maksanut pois.

Kuvin 1. Syyt ottaa opintolainaa, prosenttia lainaa ottaneista opiskelijoista (Opetus – ja kulttuuriministeriö 2017)

Opintolainavähennys on samanlainen kuin opintolainahyvitys, mutta joitakin eroavaisuuksia näiden välillä on. Opintolainavähennys oli käytössä ennen kuin tuli opintolainahyvitys. Tämä tarkoittaa sitä, että opintolainavähennyksen saavat ne opiskelijat, jotka ovat aloittaneet opintonsa ennen 1.8.2014. Opintolainavähennykseen ovat oikeutettuja ne opiskelijat, jotka suorittavat tutkinnon määräajassa. Tässä tapauksessa se tarkoittaa, että tavoiteaikaan lisätään yksi lukuvuosi. Opiskelija, joka suorittaa esimerkiksi 210:n opintopisteen tutkintoa, saa opintolainavähennyksen, mikäli suorittaa tutkinnon viimeistään neljän ja puolen vuoden sisällä

sen aloittamisesta. Opintolainavähennyksessä otetaan myös samat poikkeustilan-
teet huomioon kuin opintolainahyvityksessä. (Kela 2018).

2.1.5 Opintotuen edellytykset ja opintotukiaika

Opintotuen saaminen edellyttää, että opiskelee vähintään kaksi kuukautta päätoi-
misesti. Opinnot ovat aina päätoimisia, mikäli suorittaa korkeakoulututkintoa.
Opintojen tulee myös edistyä tarpeeksi, jotta on oikeutettu opintotukeen. Tämä
tarkoittaa sitä, että pitää suorittaa vähintään viisi opintopistettä keskimäärin tuki-
kuukautta kohden ja jokaisena lukuvuonna vähintään 20 opintopistettä, joka on
vähimmäissuoritusvaatimus. Opiskelijan ei tarvitse jokaisena lukuvuonna suorit-
taa keskimäärin viittä opintopistettä tukikuukautta kohden, mutta koko opiskelu-
aikana tulee tällöin olla vähintään keskimäärin yli viisi opintopistettä tukikuukaut-
ta kohden ja 20 opintopisteen vähimmäisvaatimus tulee täyttyä joka lukuvuosi.
Mikäli opinnoissa ei edisty riittävästi, voidaan se lakkauttaa tai muuttaa määräai-
kaiseksi. Opintotuki peritään takaisin, mikäli edellytykset eivät täyty. (Kela 2018).

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemässä tutkimuksessa tutkittiin, kuinka hyvin
korkeakouluopiskelijat tuntevat edistyvänsä opinnoissaan. Parhaiten omasta mie-
lestään etenevät alle 25-vuotiaat, sillä heistä 73 prosenttia vastasi etenevänsä
suunnitelmien mukaan. Yli 25-vuotiaista tätä mieltä oli 55 prosenttia. Ne opiskeli-
jat, jotka eivät tee ansiotyötä tai tekevät sitä enintään 10 tuntia viikossa, tuntevat
pysyvänsä aikataulussa muita paremmin. Kun taas 40 prosenttia heistä, jotka te-
kevät yli 20 tuntia viikossa ansiotyötä, ilmoitti opintojen etenevän tavoitteita hi-
taammin. Kaikista korkeakouluopiskelijoista 27 prosenttia ilmoitti, että toimeen-
tulon järjestäminen on suurin hidastava tekijä. Oma asennetta ja motivaatiota pi-
tää 23 prosenttia suurimpana tekijänä. Opiskelijoista 21 prosenttia taas pitävät
opintojen vaativuutta eniten hidastavana. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017,
37).

Opintotukiaika on yleisimmin yhdeksän kuukautta vuoden aikana, jolloin tuki-
kuukaudet ovat syyskuusta toukokuuhun. Opintotukea voi kuitenkin hakea myös
lyhyemmälle ajalle tai pidemmälle, jos opiskelee kesälläkin. Opintotukea voi saa-
da mikäli on tiedossa opinnoissa alkamis- ja päättymispäivä, jossa 18 opiskeluai-

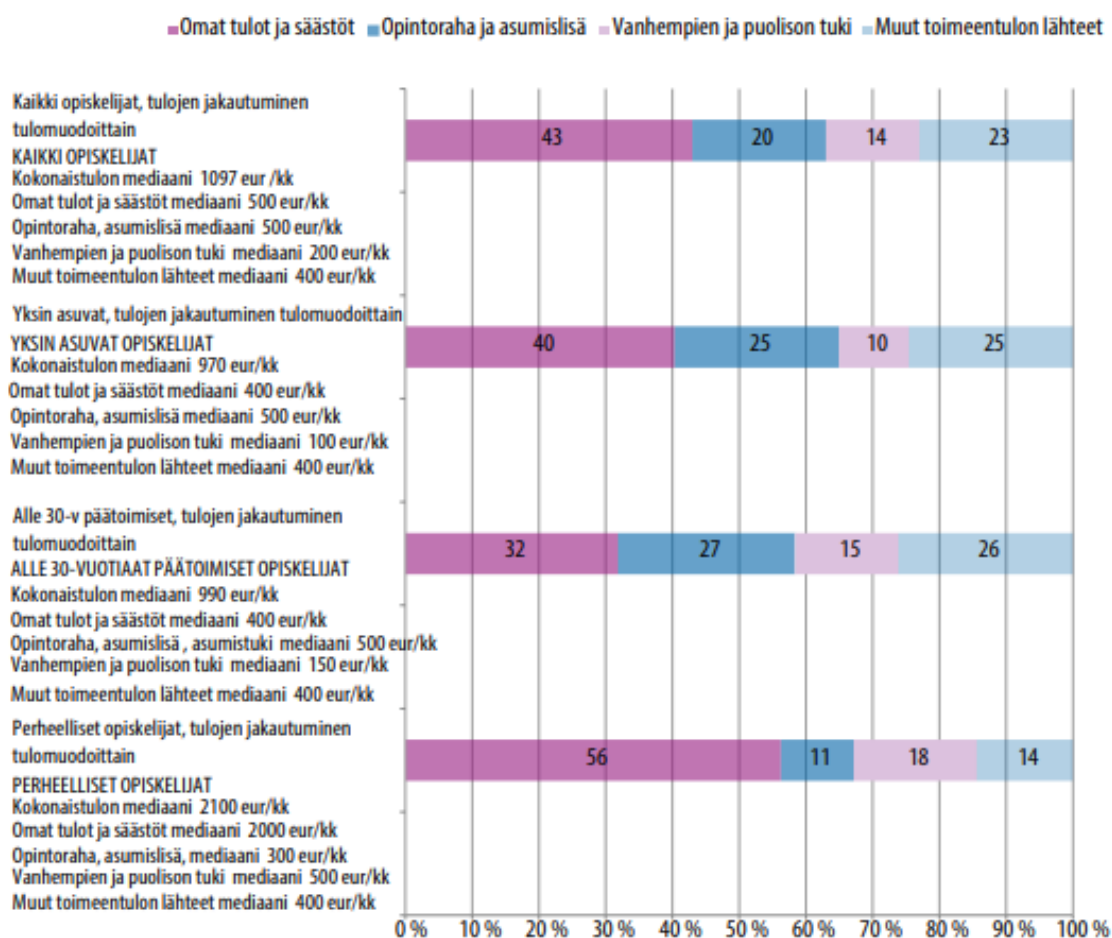
kaan kuuluvaa päivää. Tätä voidaan soveltaa esimerkiksi erilaisiin koulutuksiin. Opintotukikuukausien määrä ammattikorkeakoulussa riippuu siitä, kuinka laajaa tutkintoa suorittaa, sekä milloin on aloittanut tutkinnon suorittamisen. Täyden yhdeksän kuukauden tuen saa, kun suorittaa vähintään 60 opintopistettä lukuvuoden aikana, kun taas viiden kuukauden tuen saa, kun suorittaa 30 opintopistettä puolen lukuvuoden aikana. Puolen lukuvuoden opintoja tulee kuitenkin edeltää tai seurata täysi lukuvuosi. Tätä kutsutaan enimmäistukiajaksi, mutta siihen lisätään vielä tukikuukausia riippuen siitä, milloin tutkinnon on aloittanut. Mikäli opinnot on aloittanut ennen 1.8.2014, lisätään enimmäistukiaikaan 10 kuukautta. Opintojen alun sijoituessa välille 1.8.2014-31.7.2017, tulee tukiaikaan lisää 5 kuukautta. Mikäli taas opinnot on aloittanut 1.8.2017 tai sen jälkeen, lisätään enimmäistukiaikaan kolme kuukautta. (Kela 2018).

2.2 Toimeentulo

Tulojen ja menojen jakautumista tutkittiin Opetus- ja kulttuuriministeriön suorittamassa tutkimuksessa eri opiskelijaryhmien välillä. Kaikkien opiskelijoiden kokonaistulon mediaani oli 1097 euroa kuukaudessa ja kokonaismenojen mediaani oli 904 euroa kuukaudessa. Tämän tutkimuksen perusteella opiskelijat pärjäävät rahallisesti eri tulonlähteillä. Perheelliset opiskelijat saavat tuloja keskimäärin 2100 euroa kuukaudessa (mediaani) ja menoja heillä on 1640 euroa kuukaudessa (mediaani). Yksinasuvilla opiskelijoilla on taas tuloja keskimäärin 970 euroa kuukaudessa (mediaani) ja menoja 814 euroa (mediaani). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 47, 49).

Tutkimuksessa kysyttiin opiskelijoiden mielipidettä taloudellisesta tilanteestaan. Opiskelijoista 53 prosenttia ilmoitti, että ei ole mitään vaikeuksia saada rahoja riittämään. Rahojen riittäminen tuottaa jonkin verran vaikeuksia 29 prosentille ja 19 prosenttia vastasi, että tuottaa paljon vaikeuksia. Perheellisillä opiskelijoilla ja ulkomaalaisilla opiskelijoilla oli kuitenkin eniten vaikeuksia saada rahat riittämään. Perheellisistä opiskelijoista 22 prosenttia tunsu, että on paljon vaikeuksia saada rahat riittämään, kun taas ulkomaalaisilla opiskelijoilla vastaava luku oli 26 prosenttia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 51).

Korkeakouluopiskelijoiden asumis- ja ruokamenot ovat 615 euroa kuukaudessa (mediaani) ja opintoraha sekä asumislisä on 505 euroa (mediaani). Tämä kertoo siitä, että pelkästään kattaakseen asumisen ja ruoat, tulee opiskelijoilla olla muita tulonlähteitä. Suurin tulonlähde yhdessä opintorahan ja asumislisän kanssa on omat tulot ja säästöt. Niitä on myös 500 euroa kuukaudessa (mediaani). Muut toimeentulon lähteet ovat 400 euroa kuukaudessa (mediaani) ja vanhempien ja puolison tuki 200 euroa (mediaani). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 47, 50).

Kuvio 2. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulon lähteiden jakautuminen lukukauden aikana sekä mediaanitulot opiskelija- ja tulotyypeittäin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017)

2.2.1 Toimeentulotuki

Opiskelijan viimeisin toimeentuloturvan muoto on toimeentulotuki, johon voi turvautua, mikäli varat eivät riitä. Toimeentulotukea myönnetään kuukaudeksi kerrallaan ja se on tarveharkintaista. Tukea saa välttämättömien menojen perusteella ja sitä maksetaan sen mukaan, kuinka paljon enemmän menoja on kuin tuloja ja varoja. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2018).

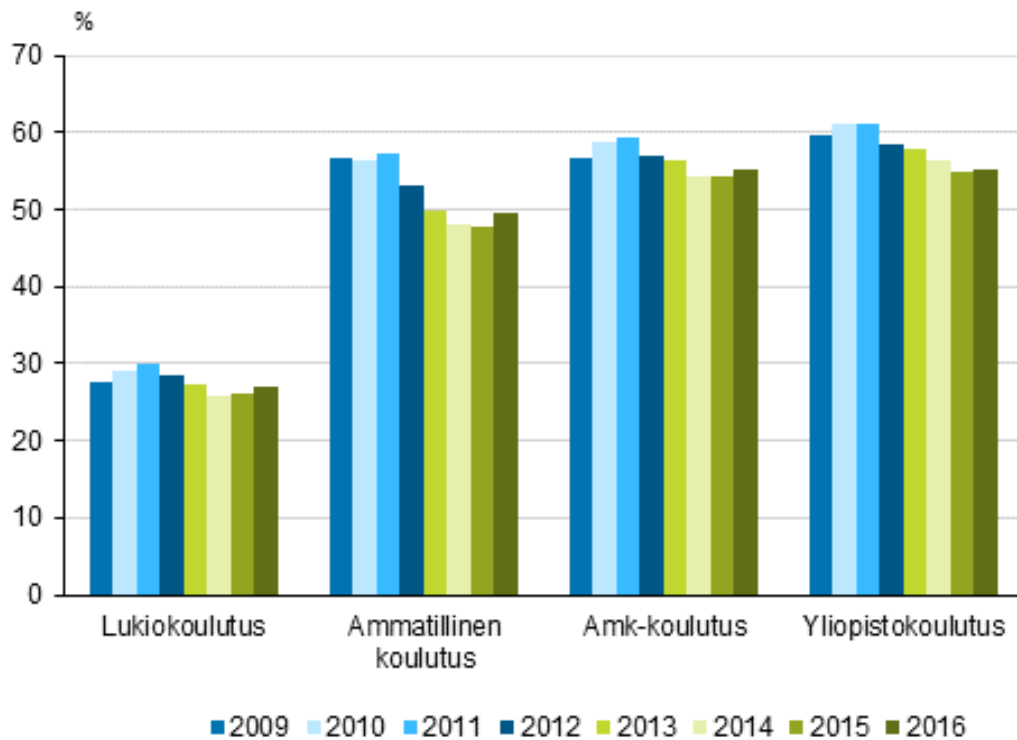
Perustoimeentulotukea myönnetään opiskelijalle, mikäli ei ole mahdollista saada muuta tukea. Opiskelijan tulee aluksi selvittää, onko mahdollista saada opintorahaa, opintolainaa, sekä yleistä asumistukea. Mikäli näitä opiskelija ei saa, tulisi ensisijaisesti pyrkiä tulemaan toimeen ansiotyöllä. Opiskelijana saattaa olla oikeus toimeentulotukeen, mikäli ei saa opintolainaa pankista, opintotukiajan on käyttänyt loppuun, opintotukea ei ole myönnetty tai se on lakkautettu. Tämä tarkoittaa myös, että kesäaikana tulisi työskennellä tai hakea aktiivisesti töitä. Vaihtoehtoisesti tulisi opiskella ja hakea kesäopintotukea. (Kela 2018).

Toimeentulotuessa otetaan opintolaina huomioon tulona siltä ajalta jolloin on oikeus opintolainaan. Opintolaina tulee hakea, ennen kuin hakee toimeentulotukea, mikäli opiskelija on täyttänyt 18 vuotta. Mikäli laina on haettu, mutta sitä ei saa, silloin lainaa ei lasketa tuloksi. Täysi-ikäisen ei kuitenkaan tarvitse hakea opintolainaa, jos se johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi vakava sairaus, lainan nostaminen olisi kohtuutonta taloudellisen täysi-ikäisen lapsen ja vanhempien taloudellisen tilanteen vuoksi, henkilö on lastensuojelun jälkihuollossa. Tällaisissa tilanteissa Kela käyttää tapauskohtaista harkintaa. (Kela 2018).

2.2.2 Ansiotyö

Tilastokeskuksen julkaiseman tilaston mukaan 55 prosenttia korkeakouluopiskelijoista työskenteli koulun ohella vuonna 2016. Miesten ja naisten välillä oli havaittavissa eroja, sillä naisista 60 prosenttia työskenteli, kun taas miesten vastaava luku oli 50 prosenttia. Vanhemmat opiskelijat olivat myös valmiita yhdistämään työnteon ja opiskelun nuorempia opiskelijoita enemmän, sillä 18-vuotiaista töissä

kävi vain 23 prosenttia, kun taas vähintään 25-vuotiaista 62 prosenttia teki töitä. Töissä kävi taas 21-vuotiaista 39 prosenttia ja 24-vuotiaista 50 prosenttia. Opintojen ohessa työskentely oli maan keskiarvoa korkeampaa Uudellamaalla, Pohjanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Ahvenanmaalla. (Tilastokeskus 2018).

Kuvio 3. Vähintään 18-vuotiaiden työssäkävijien osuudet kaikista opiskelijoista 2009-2016 (Tilastokeskus 2018)

Kuviosta käy ilmi, että työssäkävijien osuus on hieman noussut vuosien 2015-2016 välillä. Sitä aikaisempina vuosina on työssäkävijien osuus ollut vuosi vuodelta laskussa. Korkeimmillaan luku oli vuonna 2011, jolloin se oli noin 60 %. (Tilastokeskus 2018).

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemässä opiskelijatutkimuksessa selvisi, että suurin syy työskennellä koulun ohessa on rahoittaa eläminen. Tätä mieltä oli 74 prosenttia kaikista korkeakouluopiskelijoista ja 94 prosenttia yli 30-vuotiaista opiskelijoista. Opiskelijoista 68 prosenttia oli myös sitä mieltä, että opiskeluun ei olisi varaa ilman työssäkäyntiä. Työssä käy 25 prosenttia opiskelijoista myös siitä

syystä, että heidän on tuettava läheisiään taloudellisesti. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 45).

Tutkimuksen mukaan työssäkäynti vähentää opiskeluun käytettyä aikaa useammalla tunnilla viikossa. Päätoimiset opiskelijat, jotka eivät käy töissä, käyttävät opiskeluun aikaa 36 tuntia viikossa, kun taas työssäkäyvät opiskelijat käyttävät 29 tuntia. Tutkimuksesta selviää myös se, että työtuntien määrä on suoraan verrattavissa opiskeluun käytettyyn aikaan. Nimittäin alle 20 tuntia ansiotyötä viikossa tekevät, käyttävät opiskeluun aikaa 33 tuntia viikossa, kun taas yli 20 tuntia työtä tekevät, käyttävät opiskeluun aikaa 20 tuntia viikossa. Perheelliset työssäkäyvät opiskelijat käyttävät opiskeluun aikaa sitäkin vähemmän. He käyttävät keskimäärin aikaa 22 tuntia viikossa opiskeluun, mutta kokopäiväistä yli 30 tuntia viikossa työtä tekevät, käyttävät vain 17 tuntia. Työssäkäyvät opiskelijat haluaisivat tutkimuksen mukaan käyttää opiskeluihin enemmän aikaa ja erityisesti ne, jotka tekevät kokopäivätyötä. Ansiotyön määrään oli 44 prosenttia opiskelijoista tyytyväisiä. Opiskelijoista 41 prosenttia haluaisi kuitenkin tehdä enemmän ansiotyötä. Tässä tapauksessa suurin osa vastaajista oli sellaisia, jotka eivät tee ollenkaan ansiotyötä tai korkeintaan 10 tuntia viikossa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 43, 45).

2.2.3 Muu taloudellinen tuki

Opiskelijoiden yksi toimeentulon muodoista on vanhempien ja puolison tuki. Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuksen mukaan 45 prosenttia opiskelijoista sai läheisiltä taloudellista tukea ja rahallinen määrä oli heillä keskimäärin 200 euroa kuukaudessa (mediaani). Keskiarvoa nostivat eniten perheelliset opiskelijat, jotka saivat keskimäärin 500 euroa kuukaudessa. Yksin asuvat opiskelijat, sekä alle 30-vuotiaat päätoimiset opiskelijat saivat sen sijaan keskimäärin 150 euroa kuukaudessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 46, 47).

Opiskelijoiden on mahdollista saada Kansaneläkelaitoksen ateriatukea, mikäli suorittaa korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ammattikorkeakoulussa opintotukeen oikeuttavaa ammatillista tai erikoistumisohjelmaa. Ateriatuen arvo on 1,94 euroa aterialta, jonka voi saada yhdestä aterialta päivässä.

Ateriatuen voi saada, vaikka ei olisi Suomen kansalainen, mutta tällöin tulee opiskella suomalaisessa korkeakoulussa. Ateriatukea ei saa, mikäli suorittaa ulkomaiseen tutkintoon liittyvää harjoittelua Suomessa tai opiskelee ulkomaisessa tai yksityisessä korkeakoulussa. Ateriatuen voi saada mistä tahansa opiskelijaravintolasta Suomesta. (Kela 2018).

3 TALOUDEN HALLINTA

Luku kolme käsittelee oman talouden hallintaa, säästämistä ja kuluttajaluottoja. Käydään läpi miten voidaan suunnitella oma talous hallinnassa ja säästää sekä mitä erilaisia kuluttajaluottoja on.

3.1 Oman talouden hallinta

Oma talous voidaan määritellä olevan silloin hallinnassa, kun on rauhallinen ja luottavainen mieli talousasioiden suhteen. Taloutta voidaan hallita silloin, kun on riittävän hyvä käsitys siitä, mihin rahat kuluvat. Ollaan tietoisia siitä, mitä tuloja ja menoja on kuukauden aikana, sekä on varauduttu yllättävien menojen varalle laittamalla pieni summa säästöön joka kuukausi. (Heikkilä 2011, 15-16).

Suunnitelmallisuus ja järjestelmällisyys on tärkeää oman talouden hallinnassa. Tulisi pyrkiä omaksumaan järjestelmällinen taloudenhoito, sillä sen jälkeen on helpompaa arvioida tarvittavia osto- ja lainapäätöksiä. Suunnitelma on aina hyvä olla eri tilanteisiin. Työsuhte voi olla esimerkiksi joko määräaikainen tai osa-aikainen, jolloin on tärkeää olla taloudellisesti varautunut siihen, että työt saattavat loppua tai osa-aikaisena ei tienaa paljoa, jolloin on suunnitellut mitä menoja pystyy tarvittaessa karsimaan. (Erjanti 2005, 48).

Tehokas tapa Kuluttajaliiton mukaan pitää talous hallinnassa on luoda taloussuunnitelma. Parhaan kuvan tilanteesta saa kirjaamalla kaikki tulot ja menot paperille tai sähköiseen muotoon, josta niitä on helppo tarkastella ja seurata. Ensin tulee selvittää, paljonko tuloja saa, joihin luetaan palkka ja mahdolliset tuet. Tämän jälkeen tulee kirjata kaikki menot. Hyvä tapa seurata menoja on kirjata kuukausitasolla kaikki ruokaostokset, sekä lainojen hoitomenot. Kun tulot ja menot on saatu selville, voi sen jälkeen tehdä suunnitelman tuleville kuukausille. Kaikki kuukausittaiset pakolliset menot olisi hyvä pyrkiä ajoittamaan niin, että on aina riittävästi rahaa ruokaan ja laskuihin. Menojen kirjaaminen auttaa myös muistamaan laskujen eräpäivät paremmin, jolloin on todennäköisempää välttyä myöhästymismaksuilta. Alussa taloussuunnitelmasta näkee, paljonko päivittäisiin menoihin

menee ja kun on pidempään pitänyt kirjaa, pystyy arvioimaan tarkemmin mistä voi tarvittaessa karsia menoja. (Kuluttajaliitto 2018).

3.2 Säästäminen

Säästämisellä tarkoitetaan, että laitetaan pieni rahasumma sivuun säännöllisesti pidemmän aikaa ja se on rahan käyttöä muuhun kuin kuluttamiseen. Säästäväisesti elämisestä usein ajatellaan, että eletään köyhemmin. Sen ei kuitenkaan tarvitse tarkoittaa sitä, vaan on mahdollista kokea paljon hauskempi, vähemmän stressaava ja rikkaampi elämä, kun suunnittelee tekemisiään. (Hultkrantz & Masalin 2007, 19, 48).

Rahaa pystyy säästämään usealla eri tavalla. Voidaan säästää pankkitilille, säästötalille, rahastoihin ja osakkeisiin. Tarkoituksena säästämislle on yleensä se, että halutaan laittaa hieman sivuun tulevaisuuden tarpeita varten. Säästäminen voi myös olla tietyllä tapaa sijoittamista, jolloin rahaa laitetaan osakkeisiin tai rahasto-osuuksiin ja tarkoituksena on saada sijoitukselle korkoa. (Heikkilä 2011, 134).

Pankkitilille monet säästävät sen takia, että rahan saa halutessaan heti pois ja se tuntuu vaihtoehtoista turvallisimmalta. Huonoja puolia siinä tosin on, että rahan saa helposti pois ja säästäminen saattaa keskeytyä. Tavallisilla pankkitilillä ei lisäksi saa lähes mitään korkoa. Määräaikaistileille säästäminen vaatii hieman enemmän sitoutumista, sillä siinä tulisi rahoja pitää tilillä tietyn määräajan saadakseen koron. Voi olla että korkoa ei makseta ollenkaan, mikäli rahat nostaa pois ennen määräajan umpeutumista. Rahastoihin säästäminen tarkoittaa, että antaa rahastoyhtiölle tai pankille vastuun hoitaa sijoituksia. Pitkällä aikavälillä rahastoista voi saada tilisäästämistä paremman tuoton ja niistä voi ottaa rahat pois menettämättä mahdollista tuottoa mikä sijoitukselle on tullut. Rahastosäästämisestä tulee kuitenkin enemmän kuluja muihin tapoihin verrattuna, sillä siinä joutuu maksamaan hallinnointikuluja ja muita palkkioita. Osakesäästämisessä on suurempi riski kuin aikaisemmin mainituissa tavoissa, mutta tuotto voi olla myös suurin. Riski osakesäästämislle syntyy osakkeen kurssikehityksen heilahteluista. Sijoittamalla useaan eri yritykseen voi riskiä pienentää. Suositellaan, että salkussa olisi viidestä kymmeneen eri yrityksen osaketta. (Heikkilä 2011, 134-136, 138).

3.3 Kuluttajaluotot

Kuluttajaluottoja on erilaisia ja niitä voi saada luottokortti- ja rahoitusyhtiöistä. On myös mahdollista sopia joidenkin yritysten kanssa luotolla maksamisesta. Tällaisia voivat esimerkiksi kaupan luottokortti, tililuotto ja pikavippi. Kuluttajaluottoiksi lasketaan: pankkilainat, pikavipit, osamaksukaupat ja tili- ja luottokorttiluotot. Hyödykesidonnaisella luotolla tarkoitetaan kuluttajaluottoa, joka on saatu hyödykkeen hankintaa varten. Tähän luetaan myös luottokortit. Hyödykesidonnaisella luotolla maksaminen on turvallista, sillä se antaa lisäturvaa ostaessa tavaroita tai palveluita. Esimerkiksi kun jotain ostaa luottokortilla eikä tavaraa saa koskaan haltuunsa, voi pyytää luottokorttiyhtiötä palauttamaan menetetyt rahat. Tällaisia tilanteita voi tulla vastaan, kun kauppa menee konkurssiin tai verkosta tilattu tavara ei koskaan tule perille. Osamaksu on hieman erilainen luotto ja sillä tarkoitetaan yrityksen kanssa tehtyä luottokauppaa. Tavara joka ostetaan, maksetaan osissa ja tavara on lopullisesti omistuksessa, kun on maksanut osamaksuilla koko hinnan. Yleensä osamaksu tulee kalliimmaksi kuin, että maksaisi koko hinnan kerralla, mutta se taas antaa vastaavasti joustoa kuluttajalle. Pikavippi on vakuudetonta lainaa, jonka saa nopeasti käyttöönsä. Lainan saa haettua joko internetin kautta tai tekstiviestillä. Pikavippien markkinoimiselle ja myöntämiselle on eri sääntöjä. Niitä ei saa markkinoida ilman, että ilmoittaa todellisen vuosikoron. Luottojen myöntäminen vaatii, että luotonhakijan henkilöllisyys on varmistettu, eikä niitä saa maksaa luotonhakijalle yöaikaan eli 23-07 väliseen aikaan. (Kuluttajaliitto 2018).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kyselytutkimuksen kohderyhmänä oli Vaasan ammattikorkeakoulun suomenkieliset opiskelijat, jotka opiskelevat tutkintoa päivätoteutuksena. Kohderyhmän suuruus oli tässä tapauksessa 2688 opiskelijaa. Tutkimusmenetelmänä tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää, sillä se mielestäni soveltui parhaaksi suuren kohderyhmän kyselytutkimukseen. Tutkimusmenetelmästä kerrotaan lisää ensimmäisessä alaluvussa.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella selvitetään kysymyksiä liittyen prosenttiosuuksiin ja lukumääriin. Tutkimusmenetelmää käytetään silloin, kun otos on riittävän suuri. (Heikkilä 2008, 16).

Keskeistä kvantitatiivisessa tutkimuksessa on johtopäätöksien tekeminen aikaisemmista tutkimuksista, sekä aiemmat teoriat. Tutkimusmenetelmässä esitetään hypoteeseja ja määritellään käsitteitä. Määritellään perusjoukko, johon tulokset pätee ja näistä otetaan otos. Muuttujat muodostetaan lopuksi taulukkomuotoon, josta aineisto saadaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon. (Hirsjärvi ym. 2009, 140).

4.2 Kyselytutkimus ja -lomake

Kyselytutkimus suoritettiin internetissä, jossa kysely luotiin Google Forms-nimisen alustan kautta. Lomakkeen luomisen jälkeen sen testasi viisi henkilöä, millä pyrin selvittämään kysymysten ymmärrettävyyden, sekä yleisesti tarkistamaan lomakkeen sisällön. Vastausaikaa kyselyyn oli kaksi viikkoa ja kyselylomakkeesta lähetettiin yhden viikon jälkeen muistutusviesti. Kyselyn päättymisen jälkeen lomakkeeseen saadut vastaukset siirrettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmaan, jossa vastaukset käsiteltiin, poistettiin huolimattomasti annetut vastaukset ja luotiin kuviot ja taulukot.

4.2.1 Kyselytutkimus

Survey-tutkimukseksi kutsutaan suunnitelmallista kysely- tai haastattelututkimusta. Kun tutkittavia on paljon, on se taloudellinen ja tehokas tapa kerätä aineistoa, joka kerätään lomaketta käyttäen. Tutkimuksen tavoite tulee olla selvillä ennen kuin lomakkeen laatii. Mitkä ovat ne kysymykset, joihin etsitään vastausta, sekä mitä taustatekijöitä on, jotka voivat vaikuttaa asioihin. On oltava varma, että haluttu asia saadaan tutkittua laadituilla kysymyksillä, sillä jälkeenkään niitä ei pysty muuttamaan, mikäli tulokset eivät olleet toivottuja. (Heikkilä 2008, 19, 47).

4.2.2 Kyselylomake

Kyselylomakkeessani oli käsiteltävänä kuusi eri osiota. Näihin sisältyi vastaajien perustiedot, opintotuki, opintotuen muutokset, tulot ja menot, sekä talouden tasapaino.

Ensimmäinen osio oli vastaajien perustiedot. Sillä kartoitettiin vastaajien ikä ja sukupuoli, sekä mitä alaa opiskelee ja monettako vuotta. Lisäksi selvitettiin vastaajien asumismuoto, sekä työskentelevätkö koulun ohessa.

Toinen osio oli opintotuki, jolla selvitettiin kuinka useana kuukautena vastaajat nostavat opintotukea, sekä onko sitä joutunut jostain syystä palauttamaan. Opintolainan määrää tarkasteltiin myös tässä osiossa.

Kolmantena osiona oli opintotuen muutokset 1.8.2017, joka sisälsi kysymyksiä liittyen opintuen muutoksen vaikutukseen. Tähän osioon rajattiin vastaajista ne, jotka olivat opintonsa aloittaneet ennen muutosta. Kysymyksillä selvitettiin kuinka muutos on vaikuttanut tuen määrään ja nostetaanko opintolainaa enemmän muutoksen seurauksena. Pyrittiin myös selvittämään samassa ruokakunnassa asuvien henkilöiden ratkaisuja muutoksen jälkeen, mikäli tuen määrä on pienentynyt.

Neljäs ja viides osio käsitteli vastaajien tuloja ja menoja. Kumpaankin osioon oli jaoteltu eri riveille eri lähteet, joista tuloja voi tulla, sekä menojen eri kohteet. Näille riveille vastaajat pääsivät syöttämään suoraan lukuina itseään koskettavat tulot ja menot.

Kuudennessa osiossa selvitettiin vastaajien taloudellista tasapainoa. Osiossa selvitettiin, kokevatko vastaajat taloudellisen tilanteensa hyväksi, tuntevatko he, että rahat ovat riittäneet viimeisen kolmen kuukauden aikana, sekä vertailevatko he ruokaostoksien hintoja ennen ostopäätöstä.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen kokonaisluotettavuuden muodostaa validiteetti ja reliabiliteetti. Tutkimus tulee olla tehty annettujen kriteerien mukaan, jotta ensimmäinen edellytys täyttyy. Validiteetti kertoo siitä, kuinka hyvin ollaan pystytty saamaan sellaisia tuloksia, mitä oli tarkoitus mitata. Tutkijan tulee olla tarkka kysymysten kanssa, sillä validius heikkenee, mikäli vastaajat ymmärtävät kysymyksiä väärin ja tutkija käsittelee niitä silti oman käsityksensä mukaisesti. Tällöin tuloksia ei voida pitää valideina. Reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että tulokset ovat toistettavissa eli ei tule sattumanvaraisia tuloksia. Tulokset voidaan todeta reliaabeleiksi, mikäli kaksi tutkijaa eri tutkimuskerroilla päätyvät samanlaisiin tuloksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 231).

Tutkimus on luotettava silloin, kun otos on tarpeeksi suuri ja edustava, sekä vastausprosentti olisi tarpeeksi korkea ja kysymykset, sekä niihin saadut vastaukset kattavat halutun asian. (Heikkilä 2008, 188).

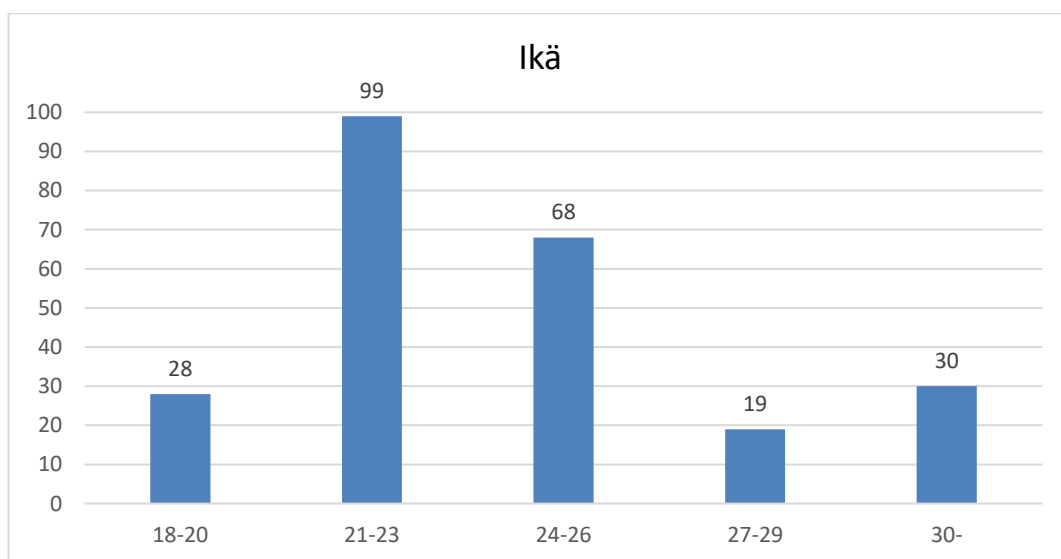
Kyselytutkimuksessa otin nämä asiat huomioon parhaani mukaan. Kuten aikaisemmin mainitsin, poistettiin vastauksista ne, jotka oli annettu huolimattomasti. Lomakkeen laatimisen jälkeen sen testasi muutaman sen varalta, että kysymykset ovat ymmärrettäviä, jolla pyrin vähentämään riskiä siitä, että vastaajat eivät ymmärtäisi kysymyksiä väärin. Lisäksi kyselyssä kaikkiin kysymyksiin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot (poislukien tulot ja menot-osio, johon vastaus annettiin lukuna), jolla pyrin parantamaan kyselyn luotettavuutta.

5 TULOSTEN RAPORTOINTI

Tässä luvussa analysoin kyselyni tuloksia. Kyselyn ensimmäisessä osiossa on vastaajien taustatiedot, toisessa osiossa opintotuki, kolmannessa osiossa opintotuen muutokset, neljännessä osiossa tulot ja menot ja viidennessä osiossa talouden tapaino.

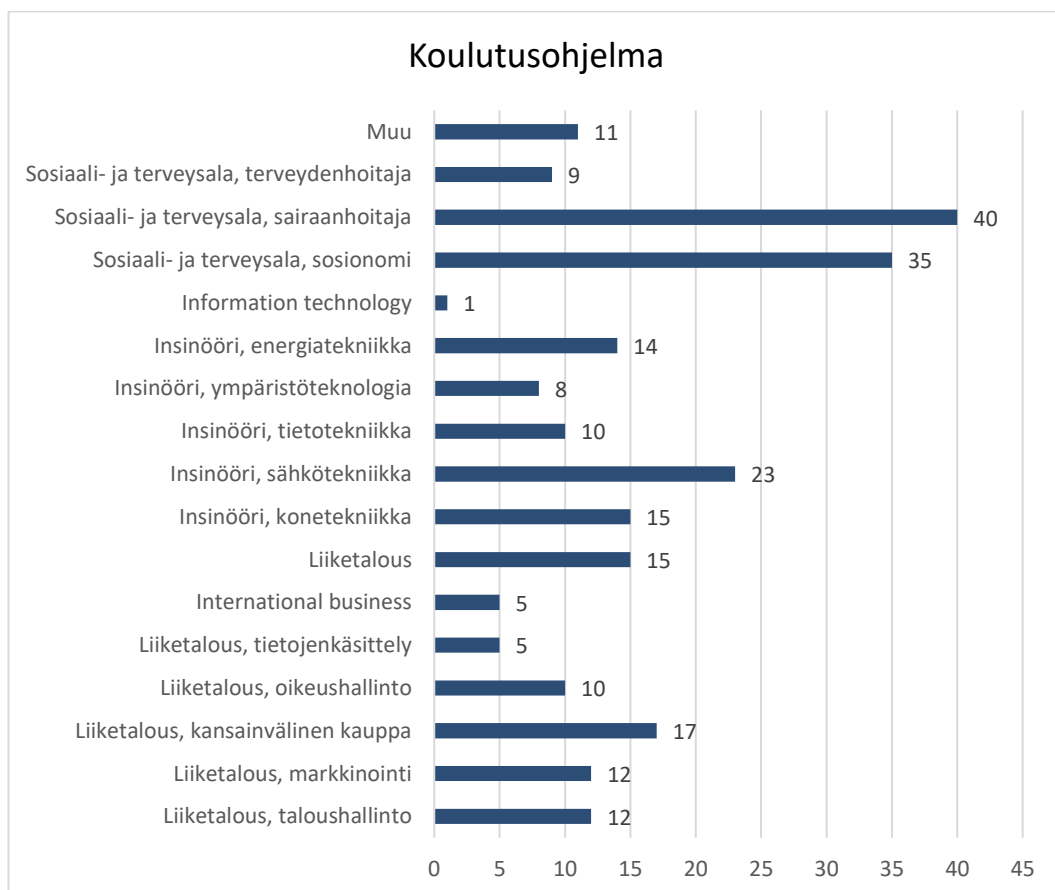
5.1 Taustatiedot

Suoritin kyselyn Vaasan ammattikorkeakoulun suomenkielisille opiskelijoille, jotka opiskelevat tutkintoa päivätoteutuksena. Kyselyyn vastasi yhteensä 246 opiskelijaa. Naisten osuus vastaajista oli 56,6 prosenttia eli 138 opiskelijaa, miesten osuus oli 42,6 prosenttia eli 104 opiskelijaa ja kaksi henkilöä ilmoitti sukupuolekseen muu. Jouduin hylkäämään kaksi vastausta johtuen epä johdonmukaisesta ja virheellisestä vastaamisesta.

Kuvio 4. Ikä

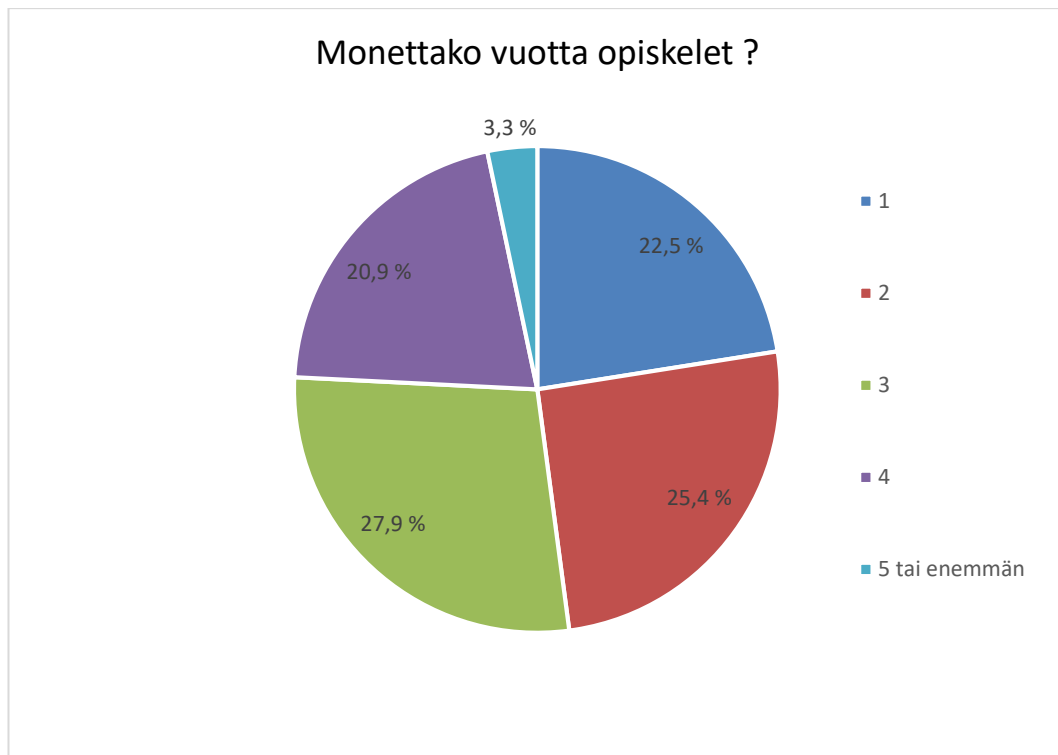
Vastaajia oli hyvin jokaisesta eri ikäluokasta. Suurin osa oli kuitenkin 21-26-vuotiaita, sillä vastaajista 68,4 prosenttia sijoittui näihin kahteen ikäluokkaan. Yli 30-vuotiaiden osuus oli 12,3 prosenttia ja 18-20-vuotiaiden oli 11,5 prosenttia. Vähiten vastauksia tuli ikäluokasta 27-29, prosenttiosuuden ollessa 7,8.

Kuvio 5. Koulutusohjelma

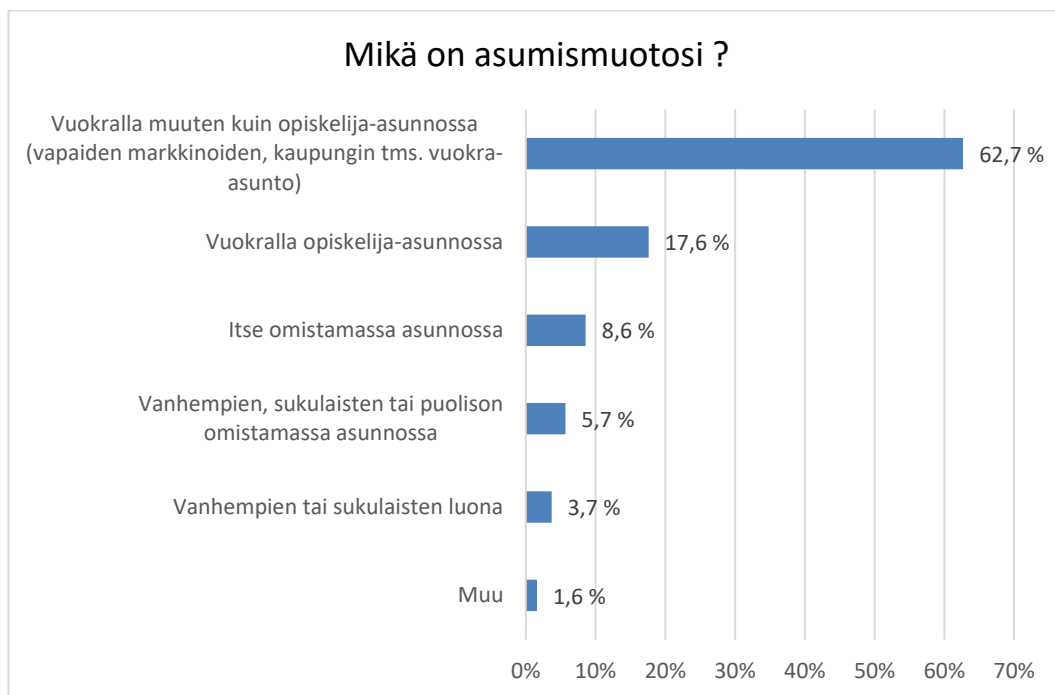
Kyselyyn tuli vastauksia jokaisesta eri koulutusohjelmasta. Eniten vastauksia tuli sairaanhoitajaksi opiskelevilta, yhteensä 40 kappaletta. Vastaavasti vähiten vastauksia tuli koulutusohjelmasta information technology, vastausmäärän ollessa yksi. Tarkasteltaessa tarkemmin vastausmääriä eri koulutusalojen välillä, selvisi että vastauksia tuli tasaisesti jokaiselta alalta. Eniten vastauksia tuli sosiaali- ja terveysalaa opiskelevilta, yhteensä 84 kappaletta, prosenttiosuuden ollessa 34,7 kaikista vastaajista. Liiketalouden opiskelijoilta vastauksia tuli 76 kappaletta, joka tarkoitti 31,4 prosentin osuutta. Tekniikan alaa opiskelevista 71 henkilöä vastasi

kyselyyn, joka prosenteissa oli 29,3. Vastaajista 11 valitsi koulutusohjelmaksi muu, joka tarkoitti 4,6 prosenttia osuutta.

Kuvio 6. Opiskeluvuosi

Vastauksia kyselyyn tuli kattavasti eri vuosikurssilla opiskelevilta. Kolmannen vuoden opiskelijoilta tuli vastauksia 68, joka oli kaikista vastaajista 27,9 prosenttia ja samalla määrällisesti suurin vuosikurssi. Vähiten vastauksia tuli viidennen vuoden opiskelijoilta, joka oli kahdeksan kappaletta eli 3,3 prosenttia. Vastauksista 62 tuli toisen vuoden opiskelijoilta, joita prosentuaalisesti oli 25,4. Ensimmäisen ja neljännen vuoden opiskelijoilta tuli vastauksia 55 ja 51 kappaletta, jotka prosenttiosuutena olivat 22,5 ja 20,9.

Kuvio 7. Asumismuoto

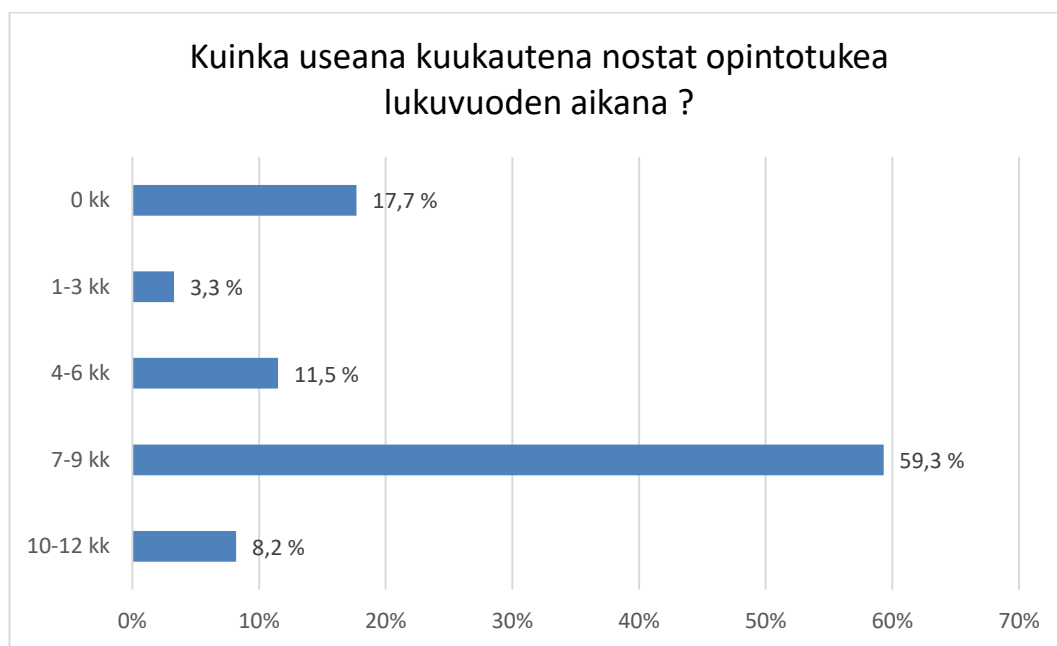
Suurin osa opiskelijoista asuu vuokra-asunnossa. Lähes kolmasosa opiskelijoista eli 62,7 prosenttia asuu vuokralla muuten kuin opiskelija-asunnossa. Vastaavasti taas opiskelija-asunnoissa asuu vuokralla 17,6 prosenttia. Vastaajista 8,6 prosenttia asuvat omistusasunnossa. Vanhempien, sukulaisten tai puolison omistamassa asunnossa asuvat vastaajista 5,7 prosenttia, kun taas vanhempien tai sukulaisten luona asuu 3,7 prosenttia. Pieni osa vastaajista ilmoitti asumismuodokseen muu, joka kattoi 1,6 prosenttia vastaajista.

Kuvio 8. Työskenteletkö koulun ohessa ?

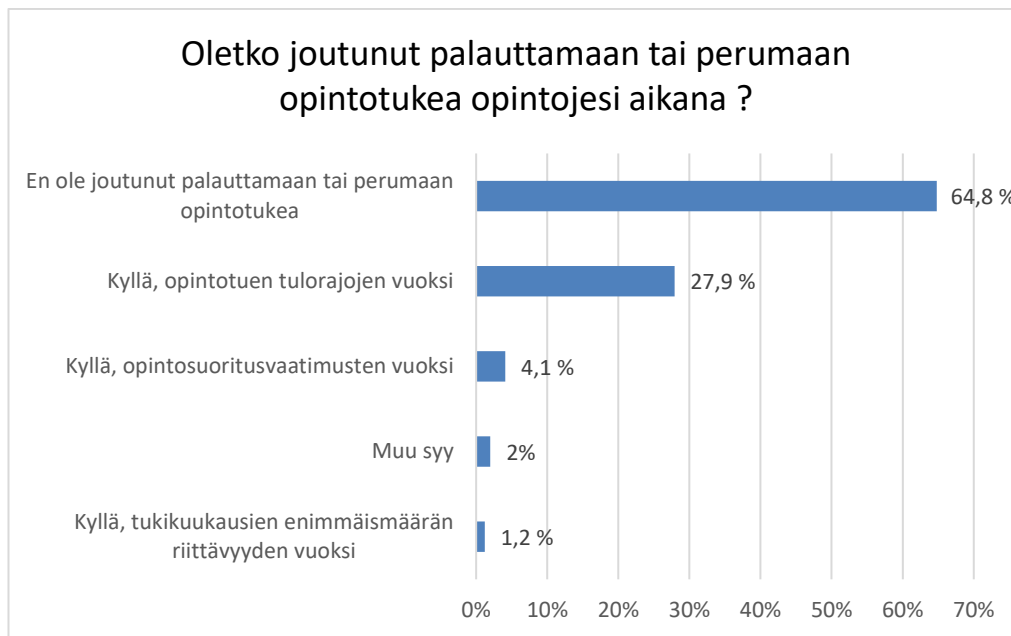
Opiskelijoista 149 ilmoitti työskentelevänsä koulun ohessa, joka kyselyssä vastasi 61,1 prosenttiosuutta, kun taas 38,9 prosenttia eli 95 opiskelijaa ei työskentele koulun ohessa.

5.2 Opintotuki

Kuvio 9. Opintotuen nosto

Kyselyssä selvisi, että 82,3 prosenttia opiskelijoista nostaa opintotukea vähintään yhden kuukauden lukuvuoden aikana. Vastaavasti taas 17,7 prosenttia opiskelijoista ei nosta yhtään kuukautta opintotukea. Selvästi suurimpana määränä oli 7-9 kuukautta, jonka 59,3 prosenttia vastaajista ilmoitti nostavansa. Vastausprosentti oli odotetun suuri, sillä lukuvuoden kesto on yhdeksän kuukautta. Vastaajista 11,5 prosenttia nostaa opintotukea 4-6 kuukautta, kun taas 8,2 prosenttia vastaajista nostaa 10-12 kuukautta. Osa vastaajista ilmoitti nostavansa opintotukea 1-3 kuukautta, joka kyselyssä sai 3,3 prosenttiosuuden.

Kuvio 10. Opintotuen palauttaminen

Vastaajista 64,8 prosenttia ei ole joutunut palauttamaan opintotukea takaisin, kun taas 35,2 prosenttia vastaajista on joutunut palauttamaan syystä tai toisesta. Suurimpana yksittäisenä syynä opintotuen palauttamiselle on vastausten perusteella ollut opintotuen tulorajat eli tuloja on ollut suhteessa liikaa siihen nähden montako tukikuukautta vuoden aikana on nostonut. Vastaajista 27,9 prosenttia oli joutunut tästä syystä palauttamaan opintotukea. Opintosuoritusvaatimusten vuoksi oli tulosten perusteella 4,1 prosenttia vastaajista palauttanut opintotukea. Vastaajista 1,2 prosenttia oli joutunut palauttamaan opintotukea tukikuukausien enimmäismäärän riittävyyden vuoksi ja muista syistä opintotukea palautti 2 prosenttia.

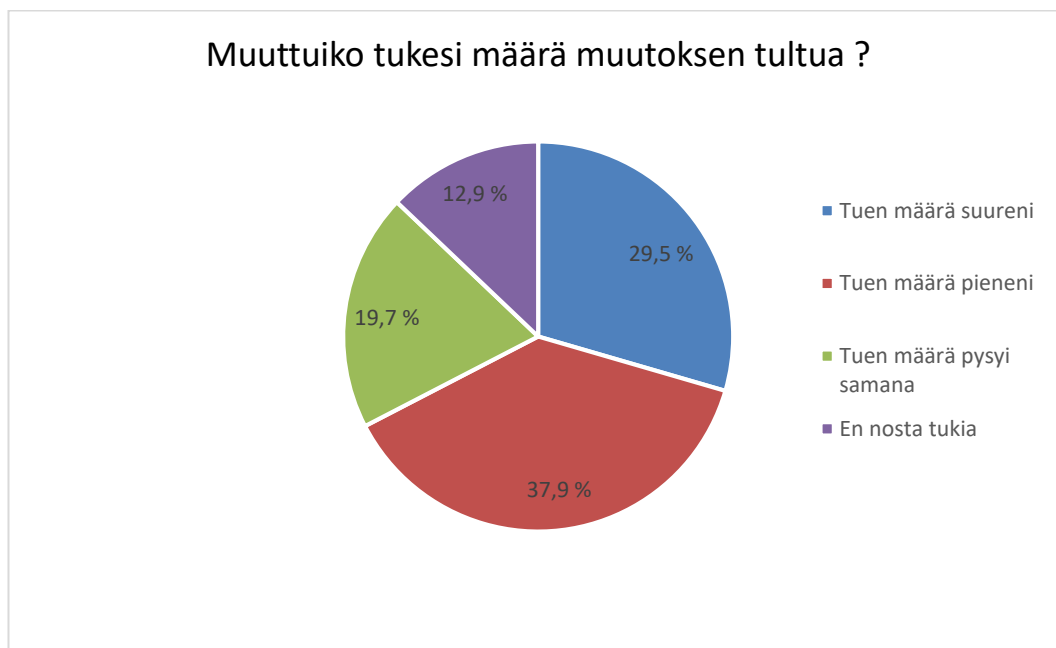

Kuvio 11. Opintolainan nosto

Opintolainan nostoa kysyttäessä, 34 prosenttia opiskelijoista ilmoitti, että ei ole nostanut ollenkaan opintolainaa, joka vastaavasti tarkoittaa että 66 prosenttia opiskelijoista on nostanut opintolainaa joskus opintojen aikana. Kyselyyn vastanneista 27,9 prosenttia on nostanut opintolainaa vähintään 9001 euroa ja lainaa nostaneiden kesken vertaillessa prosenttiosuus on 42,3. Opiskelijoista 13,1 prosenttia on nostanut opintolainaa 4501-6000 euroa, joka lainaa nostaneiden kesken tarkoittaa 19,8 prosenttiosuutta. Muut vaihtoehdot jäivät alle 7,5 prosenttiosuuksiin.

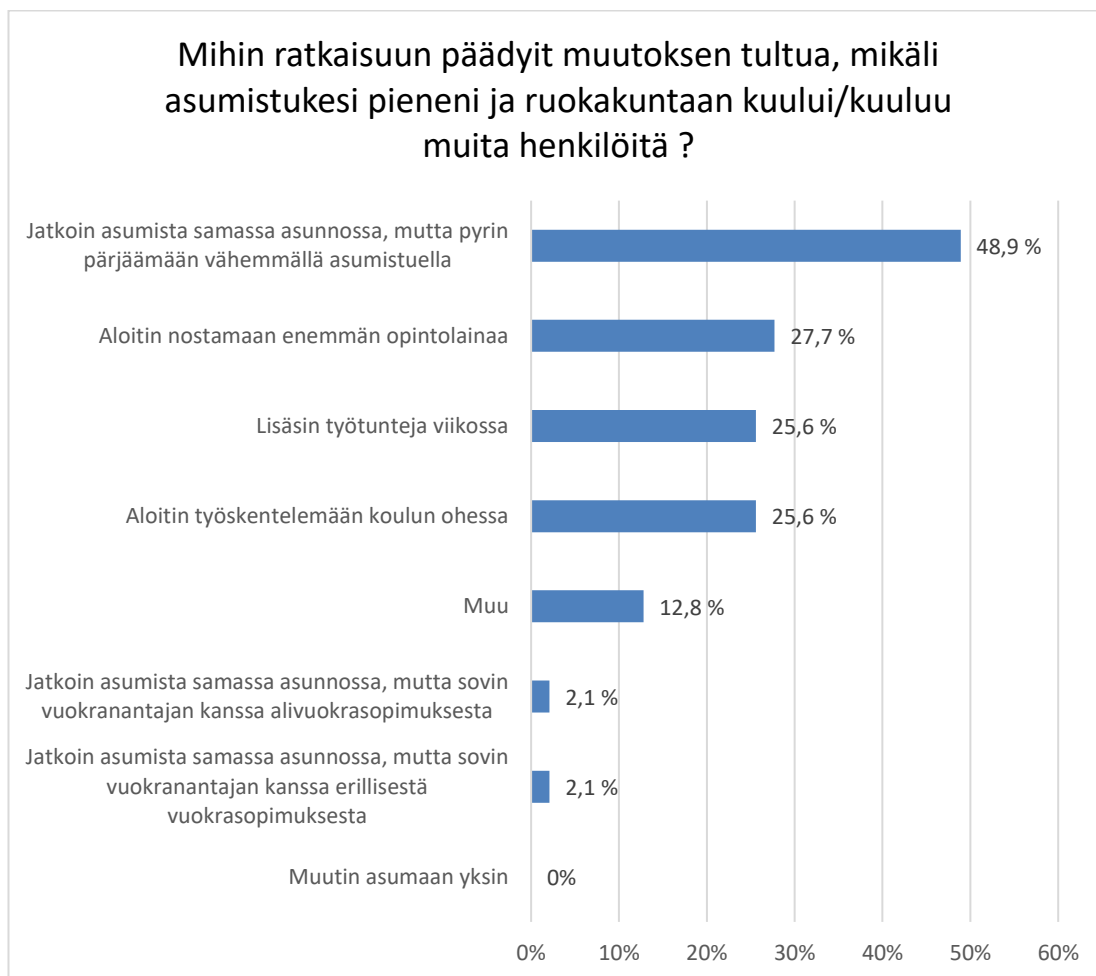
5.3 Opintotuen muutokset 1.8.2017

Kyselyssä oli omana osiona muutaman kysymystä koskien opintotuen muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.8.2017. Ensimmäisellä kysymyksellä rajattiin vastausryhmä heihin jotka ovat opintonsa aloittaneet jo ennen muutosta. Selvisi että kyselyyn vastanneista 52,5 prosenttia olivat opintonsa aloittaneet ennen muutosta ja 47,5 prosenttia muutoksen voimaantulon jälkeen.

Kuvio 12. Muuttuiko tukesi määrä muutoksen tultua ?

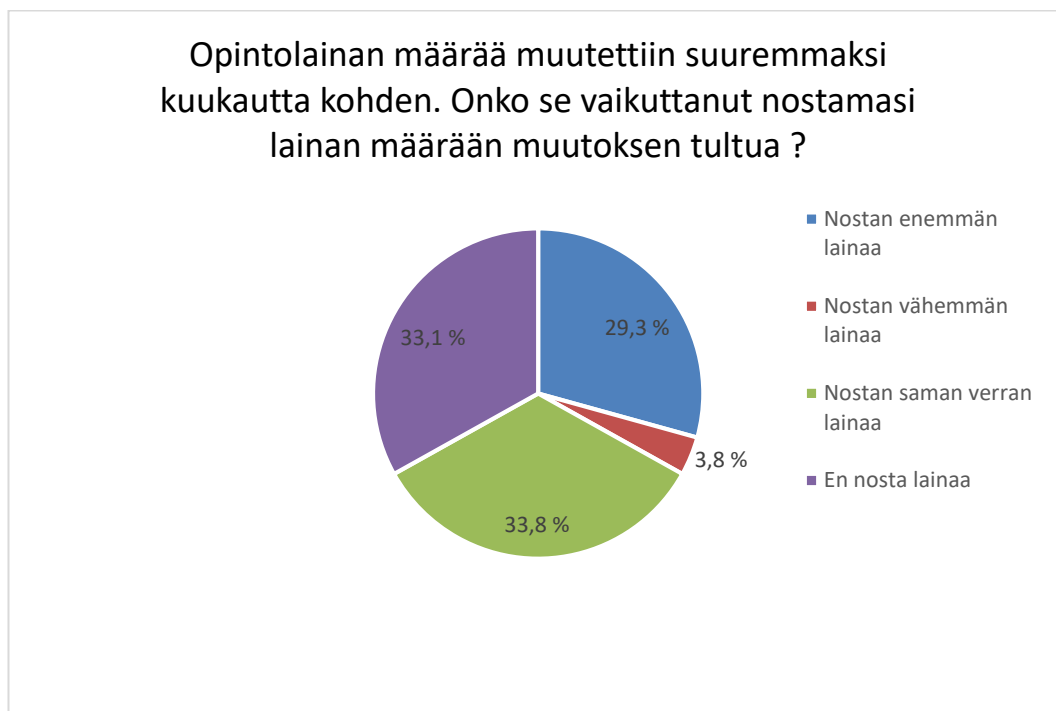
Opiskelijoista 37,9 prosenttia ilmoitti, että tuen määrä pieneni muutoksen tultua. Tämä oli odotettavissa oleva määrä, sillä lähtökohtaisesti he jotka asuivat asunnossa, jossa ruokakuntaan kuului muita, saavat vähemmän asumistukea. Vastajista 29,5 prosenttia ilmoitti, että tuen määrä suureni. Tuen määrän suurenemisen selittää esimerkiksi opintolainan määrän nousu. Täyttä opintolainaa nostavat saavat muutoksen jälkeen 250 euroa kuussa enemmän kuin ennen muutosta. Muutos ei kuitenkaan vaikuttanut kaikkiin opiskelijoihin, sillä 19,7 prosenttia vastasi, että tuki pysyi samana ja 12,9 prosenttia ei nosta ollenkaan tukia.

Kuvio 13. Asumistuen vähentyminen

Tämä kysymys oli rajattu koskemaan heitä, joilla asumistuki pienei muutoksen seurauksena ja ruokakuntaan kuului muita henkilöitä. Vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vaihtoehdon ja vastaajista 46 vastasi tähän kysymykseen.

Opiskelijoista 48,9 prosenttia ilmoitti, että jatkoi asumista samassa asunnossa, mutta pyrki pärjäämään vähemmällä asumistuella. Enemmän opintolainaa alkoi nostamaan 27,7 prosenttia vastaajista. Työnteon koulun ohessa aloitti 25,6 prosenttia vastaajista ja täsmälleen yhtä suuri osa ilmoitti lisänneensä työtunteja viikossa. Vastaajista 12,8 prosenttia ilmoitti ratkaisuksi muut syyt. Pieni osa vastaajista jatkoi asumista samassa asunnossa, mutta sopivat vuokranantajan kanssa alivuokrasopimuksesta tai erillisestä vuokrasopimuksesta. Kummatkin vaihtoehdot saivat 2,1 prosenttiosuuden. Mielestäni oli yllättävää, että kukaan vastaajista ei kyselyn perusteella muuttanut asumaan yksin muutoksen tultua.

Kuvio 14. Opintolainan nosto muutoksen jälkeen

Opiskelijoista 29,3 prosenttia ilmoitti nostavansa enemmän opintolainaa muutoksen jälkeen. Saman verran lainaa ilmoitti nostavansa 33,8 prosenttia opiskelijoista ja 33,1 prosenttia ei nosta ollenkaan lainaa. Vain pieni osa vastaajista ilmoitti, että nostaa vähemmän lainaa muutoksen tultua. Pelkästään 3,8 prosenttia vastaajista nostaa vähemmän lainaa.

5.4 Tulot ja menot

Tuloja ja menoja tutkiessa selvisi, että opiskelijoilla on keskimäärin 1437,58 euroa käytettävissä kuukaudessa, mediaanin ollessa 940,78 euroa. Vastaavasti menoja kuukaudessa kertyy keskimäärin 975,32 euroa, mediaanin ollessa 875 euroa. Keskimäärin opiskelijoille jää menojen jälkeen käytettäväksi 462,26 euroa ja mediaanin perusteella rahaa jää 65,78 euroa.

Taulukko 2. Keskimääräiset tulot euroa kuukaudessa

Tulot	Keskiarvo €	Mediaani €	n
Opintotuki	213,23	250,28	220
Yleinen asumistuki	189,15	228	220

Opintolaina	309,55	275	220
Palkkatulot	358,16	187,5	220
Vanhempien/sukulaisten tuki	31,75	0	220
Puolison tuki	55,16	0	220
Säästöt kuukautta kohden	185,58	0	220
Muut tulonlähteet	95	0	220
Yhteensä	1437,58	940,78	220

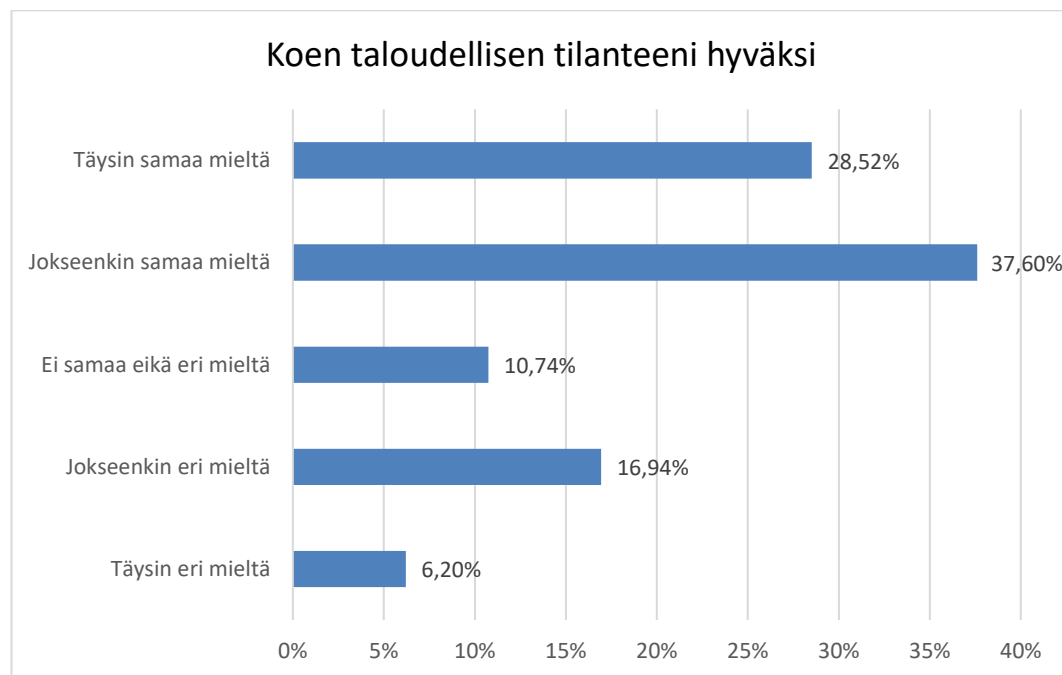
Taulukossa 2 selviää mistä kaikista lähteistä opiskelijan tulot koostuvat. Suurin osa opiskelijoista sai opintotukea täyden määrän, joka on 250,28 euroa, kun taas keskiarvona opiskelijat saivat opintotukea 213,23 euroa kuukaudessa. Yleistä asumistukea opiskelijat saivat keskimäärin 189,15 euroa kuukaudessa. Opintolainaa opiskelijat nostavat keskimäärin 309,55 euroa kuukaudessa, joka on hieman alle puolet täydestä määrästä. Toista saatavia tuloja tulee opiskelijoille keskimäärin 358,16 euroa kuukaudessa. Vanhemmat tai sukulaiset tukevat 31,75 eurolla kuukaudessa, kun taas puolisolta saatava tuki on kuukaudessa 55,16 euroa. Säästöjä opiskelijat ovat kerryttäneet 185,58 euroa kuukautta kohden ja muiden tulonlähteiden osuus on 95 euroa kuukaudessa.

Taulukko 3. Keskimääräiset menot euroa kuukaudessa

Menot	Keskiarvo €	Mediaani €	n
Asuminen	452	460	220
Ruoka	215,72	200	220
Nautintoaineet ja juhliminen	72,11	50	220
Liikennevälineet ja matkustaminen	71,68	50	220
Harrastukset ja vapaa-aika	42,99	30	220
Opiskeluun sisältyvät kulut	14,75	0	220
Puhelinlasku, tietotekniikka ja internet	29,5	25	220
Terveyskulut	16,3	10	220
Muut säännölliset kustannukset	60,27	50	220
Yhteensä	975,32	875	220

Taulukossa 3 näkyvät opiskelijan menot kuukaudessa. Asumiseen sisältyviä kustannuksia opiskelijoilla menee kuukaudessa keskimäärin 452 euroa, mediaanin ollessa 460 euroa. Tämä on opiskelijoiden suurin menoerä. Ruokaan opiskelijat käyttävät keskimäärin 215,72 euroa kuukaudessa. Nautintoaineisiin ja juhlimiseen rahaa kuluu keskimäärin 72,11 euroa kuukaudessa. Liikennevälineiden ja matkustamisen osuus on kuukaudessa 71,68 euroa. Harrastukset ja vapaa-aika vievät kuukausittaisesta budjetista keskimäärin 42,99 euroa, kun taas opiskeluun sisältyvät kulut vievät 14,75 euroa. Opiskelijat käyttävät puhelinlaskuihin, tietotekniikkaan ja internettiin yhteensä keskimäärin 29,5 euroa kuukaudessa. Opiskelijoiden pienin menoerä on terveyskulut, joihin menee keskimäärin 16,3 euroa kuukaudessa. Muita säännöllisiä kustannuksia opiskelijoilla on keskimäärin 60,27 euroa kuukaudessa.

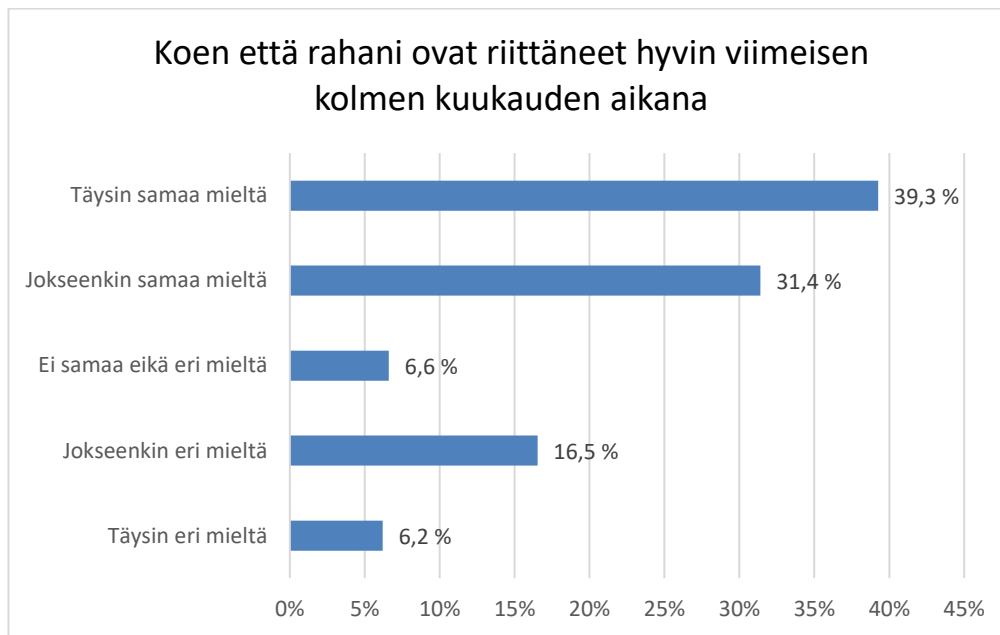
5.5 Talouden tasapaino

Kuvio 15. Taloudellinen tilanne

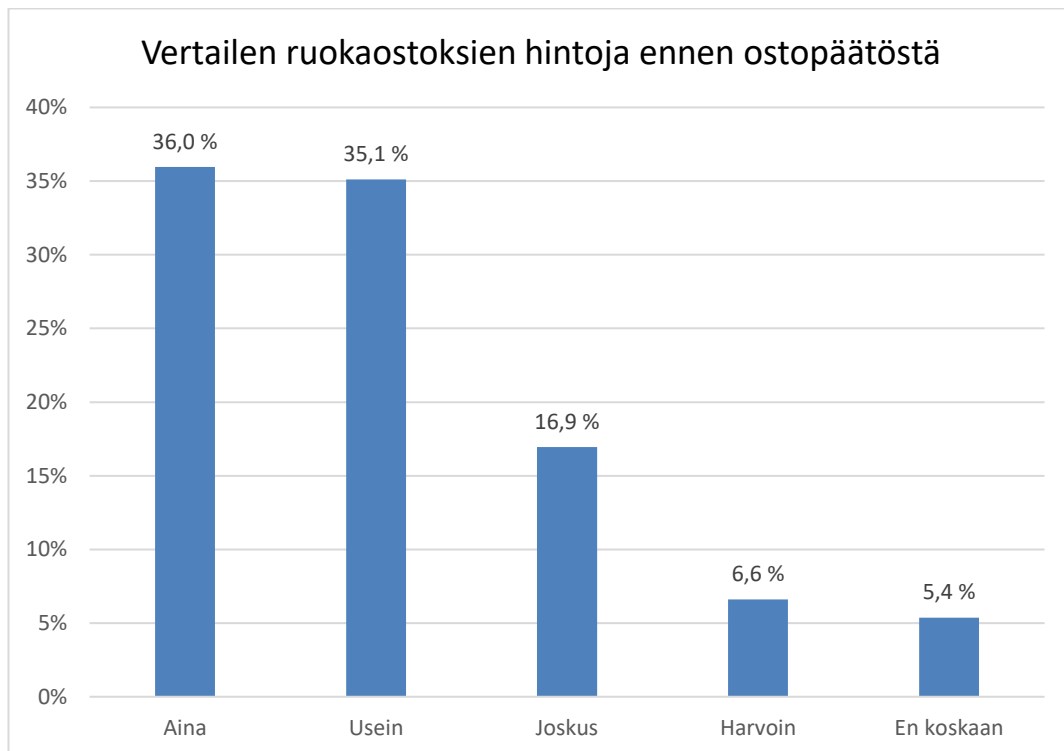
Opiskelijoista 66,12 prosenttia eli noin kaksi kolmasosaa kokee taloudellisen tilanteensa hyväksi. Suurimman määrän kysymykseen sai vastausvaihtoehto jokseenkin samaa mieltä, prosenttiosuuden ollessa 37,6, kun taas vaihtoehto täysin samaa mieltä sai kyselyssä 28,52 prosenttiosuuden. Opiskelijoista 10,74 prosenttia

ei kokenut taloudellisen tilanteensa olevan hyvä, mutta ei myöskään huono. Opiskelijoista 23,14 prosenttia kuitenkin koki, että heidän taloudellinen tilanteensa on huono. Jokseenkin eri mieltä vastausvaihtoehto sai kyselyssä 16,94 prosenttiosuuden, kun taas 6,2 prosenttia opiskelijoista oli täysin eri mieltä kysymyksessä eli tunsivat taloudellisen tilanteensa olevan erittäin huono.

Kuvio 16. Rahojen riittävyys

Viimeisimmän kolmen kuukauden ajanjaksolla mitattuna opiskelijoista 70,7 prosentilla on rahat riittäneet hyvin. Heistä 39,3 prosenttia olivat täysin samaa mieltä väittämän kanssa, kun taas 31,4 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä. Opiskelijoista 6,6 prosenttia ei olleet väittämän kanssa samaa tai eri mieltä. Opiskelijoista 22,7 prosenttia oli väittämän kanssa eri mieltä eli he eivät kokeneet, että rahat olisivat riittäneet hyvin kolmen viime kuukauden aikana. Heistä 16,5 prosenttia oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, kun taas 6,2 prosenttia opiskelijoista oli täysin eri mieltä.

Kuvio 17. Vertailen ruokaostoksien hintoja ennen ostopäätöstä

Kyselyn viimeisimmällä väittämällä pyrittiin hieman selvittämään opiskelijoiden ostokäyttäytymistä. Opiskelijoista 71,1 prosenttia vertaili ruokaostoksien hintoja ennen ostopäätöstä joko aina tai usein. Vastausvaihtoehdot saivat lähes saman suuriset osuudet, sillä 36 prosenttia vertailee hintoja aina ja 35,1 prosenttia vertailee hintoja usein. Opiskelijoista 16,9 prosenttia vertailee hintoja joskus ennen ostopäätöstä, kun taas 6,6 prosenttia vertailee hintoja harvoin. Opiskelijoista 5,4 prosenttia ilmoitti, että ei vertaile hintoja koskaan, joka kyselyssä sai vastausvaihtoehdoista pienimmän prosenttiosuuden.

6 YHTEENVETO

Kyselytutkimuksen tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden taloudellinen tilanne, mistä kanavista opiskelijan tulot koostuvat, sekä mihin opiskelijat käyttävät rahojaan. Kyselyssä oli lisäksi omana osuutenaan opintotuen muutokset 1.8.2017, jossa kohderyhmänä oli kyselyyn vastanneista he, jotka olivat opintonsa aloittaneet ennen muutoksen tuloa. Kyselyyn tuli vastauksia 246 kappaletta ja kohderyhmän koko oli 2688. Vastausprosentiksi muodostui täten 9,15 prosenttia. Vastausprosentin olisi pitänyt olla korkeampi, sillä tässä tapauksessa tutkimusta ei voi pitää kovin luotettavana. Vastausmäärää olisi voinut pyrkiä nostamaan pidentämällä vastausaikaa, sekä mahdollisesti muuttamalla kyselyä hieman lyhyemmäksi.

Tutkimukseen tuli vastauksia yhteensä 246, josta 56,6 prosenttia oli naisia ja 42,6 prosenttia miehiä. Vastaajista hieman yli kaksi kolmasosaa eli 68,5 prosenttia olivat iältään 21-26 vuotiaita. Koulutusaloittain vastaukset jakautuivat aika tasaisesti. Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelevia oli 34,7 prosenttia vastaajista, liiketalouden opiskelijoita 31,4 prosenttia ja tekniikan alaa opiskelevia 29,3 prosenttia. Opiskelijoista 80,3 prosenttia asuu vuokralla. Opintojen ohessa työskentelee 61,1 prosenttia opiskelijoista.

Opiskelijoista 59,3 prosenttia nostaa opintotukea 7-9 kuukautta, kun taas 17,7 prosenttia opiskelijoista ei nosta ollenkaan. Opintotukea ei ole joutunut palauttamaan 64,8 prosenttia opiskelijoista. Opintolainaa on opiskelijoista 27,9 prosenttia nostanut yli 9001 euroa opintojensa aikana, kun taas 34 prosenttia ei ole nostanut ollenkaan.

Vastaajista 52,5 prosenttia oli aloittaneet opintonsa ennen opintotuen muutosta. Heistä 37,9 prosenttia ilmoitti, että tuen määrä pieneni muutoksen tultua, kun taas 29,5 prosentilla määrä nousi. Muutoksen myötä opintolainaa alkoi nostamaan enemmän 29,3 prosenttia vastaajista, kun taas vain 3,8 prosenttia alkoi nostamaan vähemmän. Vastaajista osa oli ennen muutosta kuulunut samaan ruokakuntaan toisen kanssa. Näistä vastaajista karsittiin kohderyhmä vielä pienemmäksi niihin, joilla tuen määrä pieneni. Näistä vastaajista lähes puolet ilmoitti jatkaneensa asu-

mista samassa asunnossa, mutta pyrkivänsä pärjäämään vähemmällä tuella. Kuukaan vastaajista ei ilmoittanut muuttaneensa asumaan yksin.

Opiskelijoilla on kuukaudessa käytettävissä keskimäärin 1437,58 euroa ja menoja puolestaan kertyy 975,32 euroa. Tämä tarkoittaa, että menojen jälkeen jäisi vielä rahaa yli 462,26 euroa. Tässä on kuitenkin huomioitava, että kyselyssä saattoi olla mukana opiskelijoita, jotka ovat opintojensa loppusuoralla ja tästä johtuen on mahdollisuus tehdä enemmän töitä. Lisäksi osalla opiskelijoista oli enemmän säästöjä, mikä myös nostaa keskiarvoa. Mediaanitulot opiskelijoilla on 940,78 euroa kuukaudessa ja menoja on 875 euroa kuukaudessa. Näiden lukujen perusteella opiskelijoilla jäisi rahaa yli menojen jälkeen 65,78 euroa. Tässä tapauksessa mielestäni mediaanitulot ja –menot antavat luotettavamman kuvan opiskelijoiden taloudellisesta tilanteesta.

Opiskelijoista 66,1 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa: ”Koen taloudellisen tilanteeni hyväksi”. Opiskelijoista 6,2 prosenttia oli täysin eri mieltä väittämän kanssa. Opiskelijoista 70,7 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa: ”Tunnen että rahani ovat riittäneet hyvin viimeisen kolmen kuukauden aikana”. Tämänkin väittämän kanssa 6,2 prosenttia oli täysin eri mieltä. Näitä väittämiä vertaillen huomaa, että viimeisen kolmen kuukauden ajanjaksolla mitattuna on tilanne ollut hieman parempi osalla opiskelijoista, kuin mitä taloudellinen tilanne on ollut vastatessa. Opiskelijoista 71,1 vertailee ruokaostoksien hintoja joko usein tai aina, kun taas opiskelijoista 5,4 prosenttia ei vertaile koskaan.

6.1 Tulosten vertailu aikaisempaan tutkimukseen

Tässä osiossa vertailen tuloksia opetus- ja kulttuuriministeriön tekemään opiskelijatutkimukseen nimeltään Eurostudent VI. Tutkimus on julkaistu vuonna 2017, mutta tulokset ovat keväältä 2016. Vertailtavassa tutkimuksessa on mukana kaikista Suomen korkeakoulusta vastaajia, joten joissakin kohdissa saattaa olla eroavaisuuksia. Tuloja, menoja ja taloudellista tilannetta vertaillen käytän vertailututkimuksesta vertailukohtana yksin asuvien opiskelijoiden, sekä alle 30 vuotiai-

den päätoimisten opiskelijoiden tuloja ja menoja. Johtuen siitä, että vertailututkimuksessa on mukana myös aikuisopiskelijoita, joiden tulot nostavat keskiarvoja.

6.1.1 Vastaajien perustiedot

Tutkimuksessani vastaajista 56,6 prosenttia oli naisia ja 42,6 prosenttia miehiä, kun vastaavasti vertailtavassa tutkimuksessa naisia oli 53 prosenttia ja miehiä 47 prosenttia. Tutkimukseeni vastaajista 68,5 prosenttia oli 21-26 vuotiaita, kun taas vertailututkimuksessa opiskelijat olivat keskimäärin 25 vuotiaita. Tutkimuksien välillä ei näissä ollut suurta eroa.

6.1.2 Toimeentulo, rahankäyttö ja taloudellinen tilanne

Tämän tutkimuksen opiskelijat saivat tuloja keskimäärin 940,78 euroa kuukaudessa (mediaani), kun taas vertailututkimuksessa alle 30-vuotiaat päätoimiset opiskelijat saivat tuloja keskimäärin 990 euroa kuukaudessa (mediaani) ja yksin asuvat opiskelijat saivat 970 euroa kuukaudessa (mediaani). Tutkimukseni opiskelijat saivat siis 29,22 euroa tai 49,22 euroa vähemmän kuin vertailtavassa tutkimuksessa. Tutkimuksessani opintotuen ja yleisen asumistuen yhteenlaskettu summa oli 478,28 euroa kuukaudessa (mediaani), kun taas vertailututkimuksessa opintorahan ja asumislisän yhteenlaskettu summa oli 500 euroa kuukaudessa (mediaani). Tämä ero johtuu mielestäni siitä, että opintuen muutoksen jälkeen tuen määrä on osalla opiskelijoista laskenut. Tutkimukseni tukee tätä, sillä heitä joilla tuki laski muutoksen jälkeen oli enemmän kuin heitä joilla tuki nousi.

Tutkimuksessani opiskelijoiden keskimääräiset menot olivat 875 euroa kuukaudessa (mediaani), kun taas vertailututkimuksessa menot olivat keskimäärin 814 euroa kuukaudessa (mediaani). Opiskelijoilla oli siis tutkimuksessani 61 euroa kuukaudessa enemmän menoja kuin vertailututkimuksessa. Asumismenoja opiskelijoilla oli tutkimuksessani keskimäärin 460 euroa kuukaudessa (mediaani), kun taas vastaavasti vertailututkimuksessa asumismenoja oli 430 euroa kuukaudessa (mediaani). Ruokamenot olivat kummassakin tutkimuksessa 200 euroa kuukaudessa (mediaani). Opiskeluun liittyvien kustannuksien summa oli tutkimuksessani 0 euroa kuukaudessa (mediaani), joka tarkoittaa sitä että vähintään yli puolet

opiskelijoista ei mene kuukaudessa säännöllisesti kuluja opiskeluun. Vertailututkimuksessa kuluja kertyi opiskeluun liittyen 33 euroa kuukaudessa (mediaani). Muut kululuokat olivat lähes samanlaisia kummassakin tutkimuksessa ja osaa koulujen kohteista ei pystynyt vertailemaan keskenään.

6.2 Tutkimuksen jatkotutkimuskohteet

Tutkimukselle näkisin jatkotutkimuskohteena sen, että opintotuen ja asumisen tuen muutoksia käsiteltäisiin työssä laajemmin. Tulevaisuudessa voisi työn kohdistaa enemmän pelkästään tähän aiheeseen, sillä tässä tutkimuksessa asiaa käsiteltiin vain hyvin pintapuolisesti. Tutkimuksen kohderyhmää voisi laajentaa koskemaan myös yliopisto-opiskelijoita, sillä opinnot kestävät siellä pidempään, joka tarkoittaa, että löytyy enemmän opiskelijoita jotka ovat opintonsa aloittaneet ennen muutosta.

LÄHTEET

Erjanti, K. 2005. Kuluttajan käsikirja. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Heikkilä, T. 2011. Talous hallintaan! Miten opit hoitamaan talouttasi niin että voit nauttia elämästä. Mediapinta.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Hultkrantz, J. & Masalin, B. 2007. Elämäsi rahat. Joka kodin talousopas. Helsinki. Nemo.

Kela 2018a. Opintolainan korot ja lyhennykset. Viitattu 1.10.2018.

<https://www.kela.fi/opintolaina-korot-ja-lyhennykset>

Kela 2018b. Ansiotulovähennys. Viitattu 1.10.2018.

<https://www.kela.fi/ansiotulovahennys>

Kela 2017c. Asumistukeen vaikuttavat tulot. Viitattu 1.10.2018.

<https://www.kela.fi/asumistukeen-vaikuttavat-tulot>

Kela 2018d. Ateriatuki. Viitattu 10.1.2019.

<https://www.kela.fi/ateriatuki>

Kela 2018e. Kuka voi saada opintotukea? Viitattu 3.1.2019.

<https://www.kela.fi/opintotuki-kuka-voi-saada>

Kela 2018f. Opintolaina. Viitattu 1.10.2018. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintolaina?inheritRedirect=true>

Kela 2018g. Opintolainahyvitys. Viitattu 26.11.2018.

<https://www.kela.fi/opintolainahyvitys>

Kela 2018h. Opintolainan määrä. Viitattu 1.10.2018.

<https://www.kela.fi/opintolaina-maara-ja-maksaminen>

Kela 2018i. Opintolainavähennys. Viitattu 3.1.2019.

<https://www.kela.fi/opintolainavahennys>

Kela 2018j. Opintoraha. Viitattu 20.09.2018.

<https://www.kela.fi/opintotuki-opintoraha>

Kela 2017k. Opintotukeen ja opiskelijoiden asumisen tukeen muutoksia 1.8.2017. Viitattu 20.9.2018.

https://www.kela.fi/ajankohtaistaopiskelijat//asset_publisher/I7X3vuEkReGH/content/opintotukeen-ja-opiskelijoiden-asumisen-tukeen-muutoksia-1-8-2017

Kela 2018l. Opintotukiaika. Viitattu 3.1.2019.

<https://www.kela.fi/opintotuki-opintotukiaika>

Kela 2017m. Perusomavastuu. Viitattu 1.10.2018.

<https://www.kela.fi/perusomavastuu>

Kela 2018n. Perustoimeentulotuki opiskelijalle. Viitattu 4.1.2019.

<https://www.kela.fi/toimeentulotuki-opiskelijat>

Kela 2018o. Yleinen asumistuki, asunto- ja asumismenot. Viitattu 1.10.2018. <https://www.kela.fi/asunto-ja-asumismenot>

Kuluttajaliitto 2018. Kuluttajaluotot. Viitattu 14.1.2019.

<https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/oman-talouden-hallinta/lainat-ja-luotot/kuluttajaluotot/>

Kuluttajaliitto 2018. Taloussuunnitelma. Viitattu 11.1.2019.

<https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/oman-talouden-hallinta/talouden-tasapainottaminen/taloussuunnitelma/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Opiskelijatutkimus 2017. Viitattu 10.1.2019

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80534/okm37.pdf>

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2018. Toimeentulotuki. Viitattu 4.1.2019.

<https://stm.fi/toimeentulotuki>

Tilastokeskus 2018. Työssäkäyvien opiskelijoiden osuus kasvoi. Viitattu 17.1.2019.

http://www.stat.fi/til/opty/2016/opty_2016_2018-03-14_tie_001.fi.html

LIITTEET

LIITE 1. Saatekirje

Hei,

Opiskelen Vaasan ammattikorkeakoulussa taloushallintoa ja teen opinnäytetyötä Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden toimeentulosta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää opiskelijoiden rahankäyttöä ja taloudellista tilannetta.

Olisin erittäin kiitollinen, jos pystyisit käyttämään hieman aikaa kyselyn vastaukseen, sillä jokainen vastaus on tutkimukseni kannalta arvokas. Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 5-10 minuuttia.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvon 4 kpl lahjakorttia Friends&Brgrs:iin, jokainen arvoltaan 15€, sekä 2 kpl elokuvalippua BioRexiin ! Pääset osallistumaan arvontaan täyttämällä sähköpostiosoitteesi kyselyssä. Voittajille ilmoitetaan sähköpostitse kyselyn päättymisen jälkeen.

Pääset kyselyyn klikkaamalla alla olevaa linkkiä:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeMXAX_dIEORzZfIEz6laommnePyeRrPiKiDcxrgxFWd4q7uA/viewform?usp=sf_link

Vastaathan kyselyyn mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 25.2.2019.

Ystävällisin terveisin,

Olli Engman

LIITE 2. Kyselylomake

Osio 1/7
✕ |

Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden toimeentulotutkimus

Lomakkeen kuvaus

1 Taustatietoja

Kuvaus (jällelähin)

1.1 Sukupuoli

Mies
 Nainen
 Muu

1.2 Ikä

18-20
 21-23
 24-26
 27-29
 30+

1.3 Koulutusohjelma

1. Liiketalous, taloushallinto
2. Liiketalous, markkinointi
3. Liiketalous, kansainvälinen kauppa
4. Liiketalous, olkahuolto
5. Liiketalous, tietojenkäsittely
6. International business
7. Liiketalous
8. Insinööri, kone- ja tekniikka
9. Insinööri, sähkötekniikka
10. Insinööri, tietotekniikka
11. Insinööri, ympäristötekniikka
12. Insinööri, energiatekniikka
13. Information technology
14. Sosiaali- ja terveysala, asiantuntija
15. Sosiaali- ja terveysala, sairaanhoitaja
16. Sosiaali- ja terveysala, terveydenhoitaja
17. Muu

1.4 Monettaiko vuotta opiskelit?

1
 2
 3
 4
 5 tai enemmän

1.5 Mikä on asumimuoto?

Vuokralle opiskelija-asunnossa
 Vuokralle muuten kuin opiskelija-asunnossa (isäiden makkaran, kaupungin t...
 Itse omistamassa asunnossa
 Vanhempien, sukulaisten tai puolisoon omistamassa asunnossa
 Vanhempien tai sukulaisten luona
 Muu

1.6 Työskenteletkö koulun ohessa?

Kyllä
 Ei

Osio 2/7

2 Opintotuki

Kysy (jällelähen)

2.1 Kuinka useana kuukautena nostat opintotukea lukuvuoden aikana?

- 0 kk
- 1-3 kk
- 4-6 kk
- 7-9 kk
- 10-12 kk

2.2 Oletko joutunut palauttamaan tai perumaan opintotukea opintojesi aikana?

- Kyllä, opintotuen tuloreijän vuoksi
- Kyllä, opintotuen vastimutan vuoksi (20p/kk)
- Kyllä, tukikokouksen enimmäismäärän rittävyyden vuoksi
- Muu syy
- En ole joutunut palauttamaan tai perumaan opintotukea

2.3 Paljonko olet nostanut opintolainaa?

- En ole nostanut opintolainaa
- 1-1500 euroa
- 1501-3000 euroa
- 3001-4500 euroa
- 4501-6000 euroa
- 6001-7500 euroa
- 7501-9000 euroa
- 9001+

Osio 3/7

3 Opintotuen muutokset 1.8.2017

Opintotuen rakennetta muutettiin 1.8.2017 erottamalla opintoraha ja saumaliää telätilaan. Ennen muutosta opintorahan sauu oli 225,75 euroa/kk tai 202,19 euroa/kk riippuen opintojen aloitusajankohdasta, joka muutoksen myötä laskettiin tolaan osaan opintorahan tasolle eli 250,00 euroa/kk. Opintolainan määrää nostettiin 600 euroon/kk, entisaasi 400 euroa/kk. Opiskelijat alityivät osalle yläosan saumaliään pitiin. Yhteisessä saunassa puoliaen/ytävien kanssa saavat koulutvat osaan ruokakuntaan, mikäli on yhteinen ruokasopimus. Samaan ruokakuntaan kuuluvat hakevat yhteisen saumaliään.

3.1 Aloittiko opintosi ennen 1.8.2017?

- Kyllä
- En (Jos valitit tämän, siirry osaan 4)

3.2 Muuttuko tukesi määrää muutoksen tultua?

- Tuen määrä suureni
- Tuen määrä pieneni
- Tuen määrä pysyi osassa
- En nostanut

3.3 Mihin ratkaisuun päädyit muutoksen tultua, mikäli saumaliääsi pieneni ja ruokakuntaan kuuluu/kouluu multa henkilöitä?

- Muutin saumaliään yläosa
- Jätin saumaliään osassa saunassa, mutta avin vuokrentajien kanssa erillise...
- Jätin saumaliään osassa saunassa, mutta avin vuokrentajien kanssa erillise...
- Jätin saumaliään osassa saunassa, mutta pyrin pärjäämään vähemmällä saumi...
- Aloitin nostamaan enemmän opintolainaa
- Aloitin työskentelemään koulun ohessa
- Uudistin työsuhdetta viikkosa
- Muu

3.4 Opintolainan määrää muutettiin suuremmaksi kuukautta kohden. Onko se vaikuttanut nostamasi lainan määrään muutoksen tultua?

- Nostan enemmän lainaa
- Nostan vähemmän lainaa
- Nostan osan varain lainaa
- En nostanut lainaa

Osio 4/7

4 Toimeentulo

Tulomäärä on kunnalla ollut erittäin eriarokas, jos työt/sot enoimeen käytettävissä olevat tulot ja menot.

Täydennöllinen opintotuki: 250,28€

Annettu tuloa keskimäärin euroa/kk
Lehti '0' nihin kohtin, jossa ainulle ei ole tuloja

4.1 Opintotuki (€/kk)

lyhyt vastausteksti

4.2 Yleinen asumistuki (€/kk)

lyhyt vastausteksti

4.3 Opintolaina (€/kk)

lyhyt vastausteksti

4.4 Palkkatulot (€/kk)

lyhyt vastausteksti

4.5 Vanhempien/sukulaisien tuki (€/kk)

lyhyt vastausteksti

4.6 Puolisio tuki (€/kk)

lyhyt vastausteksti

4.7 Säästöt (vaakaviivo mitä kuukautta kohden käytettävissä, riippumatta siitä milloin hankittu)

lyhyt vastausteksti

4.8 Muut tulonlähteet (€/kk)

lyhyt vastausteksti

Osio 5/7

5 Rahankäyttö

Annettu menoa keskimäärin euroa/kk
Lehti '0' nihin kohtin, jossa ainulle ei ole menoja

5.1 Asuminen (vuokra, sähkö, vesilasku ym.) (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.2 Ruoka (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.3 Nautintoaineet ja juhliminen (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.4 Liikennevälineet ja matkustaminen (si ulkomaanmatkat) (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.5 Harrastukset ja vapaa-aika (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.6 Opiskeluun sisältyvät kulut (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.7 Puhelinlasku, tietotekniikka ja Internet (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.8 Terveyskulut (lääkkeet, terveyspalvelut, tapaturma- ja sairausvakuutukset) (€/kk)

lyhyt vastausteksti

5.9 Muut säännölliset kustannukset (vaatteet, hygieniat, lemmikit ym.) (€/kk)

lyhyt vastausteksti

Osio 6/7

2 | 1

6 Talouden tasapaino

Mistä määrin seuraavat väittämät pitävät kohtalaisi perikseen?

6.1 Koen taloudellisen tilanteeni hyvänä

- Täysin samaa mieltä
- Jollainkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jollainkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

6.2 Koen että rahani ovat riittäneet hyvin viimeisen kolmen kuukauden aikana

- Täysin samaa mieltä
- Jollainkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jollainkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

6.3 Vertailen ruokaostosten hintoja ennen ostopäätöstä

- Aina
- Usein
- Joskus
- Harvoin
- En koskaan

Dalon 6 jaksossa Jalka seuraavaan osioon

Osio 7/7

2 | 1

Kiitos paljon vastaamisesta ja onnea arvontaan!

Tästä sähköpostiosoitteesta sinulle olevien korttien ja olet mukana arvonnassa.

Käymys

Uhyt vastaukseksi